

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 16.

Torsdagen den 4 Mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs de i gårdagens sammanträde afgifna motioner, och hänvisades:

Herr *E. J. Ekmans* motion, N:o 187, till Konstitutions-Utskottet; och

Herr *C. A. Oléhns* motion, N:o 188, till Andra Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 2.

Föredrogs och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Utlåtande N:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Fjerde hufvudtitel.

I sammanhang härmed begärde Herr Sjöberg i Stockholm ordet och yttrade: Jag tillåter mig göra en framställning i afseende å tiden för behandlingen af det nyss föredragna utlåtandet. Detta utlåtande utdelades i Kammaren i går afton. Jag föreställer mig, att den fortsatta behandlingen af det nu under Riksdagens öfverläggningar varande betänkandet angående vissa delar af tullbevillningen kommer att upptaga hela denna dag och möjligen äfven åtminstone en del af morgondagen, då icke mindre än femtiotre talare ytterligare anmält sig. Jag vågar vidare antaga, att efter vanlig ordning måndagen och tisdagen skola användas uteslutande för Utskottens arbeten. Med afseende derå, och då nyss nämnda utlåtande i fråga om regleringen af utgifterna under fjerde hufvudtiteln torde vara af tillräcklig vikt, att de flesta af Kammarens ledamöter kunna önska att under tiden deraf taga del, hemställer jag, att sagda utlåtande må förekomma nästa onsdag den 10 mars och då sättas främst på föredragningslistan af de två gånger bordlagda ärendena.

Med bifall till den af Herr Sjöberg sålunda gjorda framställning, beslöt Kammaren, att ifrågavarande utlåtande skulle å föredragningslistan för Kammarens sammanträde nästkommande onsdag den 10 i denna månad uppföras främst bland de ärenden, som blifvit tvenne gånger bordlagda.

§ 3.

Vidare föredrogos men blefvo å nyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 23, 24, 25, 26 och 27;

Banko-Utskottets Memorial N:is 3 och 4;

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 32, 33, 34, 35, 36, 37 och 38;

samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 4, 5 och 6 (i samlingen N:is 9, 10 och 11).

§ 4.

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Fortsattes öfverläggningen angående *1:sta punkten* af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 1, angående vissa delar af tullbevillningen, och lemnades ordet, enligt förut gjord anteckning, till

Herr Berglöf, som yttrade: Herr Talman! I föreliggande vigtiga fråga får det väl anses såsom ett ostridigt och oomtvistadt sakförhållande att jordbruket lider af stort betryck. Lika ostridigt och oomtvistadt torde det ock få anses, att landets öfriga näringar lida af lika stort betryck. Äfvenså torde det vara ostridigt att statsmakterna hafva uppmärksammat detta och sökt att på bästa sätt gagna näringarna så i det ena som i det andra hänseendet. Särskildt hvad jordbruket vidkommer har man sökt att genom anstalter skaffa det kunnige undervisare, kunnige ledare för att införa ett tidsenligare och bättre brukningssystem, äfvensom man sökt reglera och lindra jordbrukets skatteförhållanden, senast vid sistlidet års riksdag, då Kammarne beslöto en betydlig nedsättning i de skatter och onera, som hvila på detsamma. Men allt detta synes icke hafva medfört den förbättring eller ledt till det mål, man önskat. Frågas kan då: hvar ligger felet? Det är nu svårt att säga detta, men för min del tror jag att det till stor del ligger i tidens kraf. De på alla håll, allt uppifrån och allt nedåt, mer och mer stegrade behoven med afseende å lefnadsförhållandena och lefnadskostnaderna göra att det öfver allt klagas öfver dåliga tider. Så äfven i fråga om jordbruket. Jorden mäktar icke frambringa de skatter, som numera äro behöfliga för att tillfredsställa jordbrukarens fordringar på högre och större lefnadsvanor — man nöjer sig numera icke med forntida enkla vanor. Att angifva medlet till afhjelpande af dessa oegentligheter, dessa brister, är icke lätt. Jag har icke heller uppträdt för att i den vägen framställa något förslag, utan för att söka gendrifva det förslag, som gjorts af åtskilliga inom denna Kammare, eller förslaget att afhjelpa svårigheterna genom tullar, nu i första hand på spannmål, mjöl och andra

lifsförnödenheter. Då tullskyddsvännerna frambara dessa sina önskingar, vill det synas åtminstone mig som om de icke hafva fullt klart för sig på hvad sätt tullarne skola gagna deras sak. Den ene säger ett, den andre ett annat. Ibland såges det att man med spanmålstullar icke vill fördyra spanmålen eller mjölet utan endast bryta det system i tullförhållandena, som för närvarande är gällande. I öfrigt framhålles som stöd för spanmålstillars införande att man vill reglera spanmåls- och mjölmaknaden — eller att man vill bereda möjlighet för landets jordbrukare att kunna afyttra sin vara. Enstämmigt predikas att det icke är meningen att genom tullarne åstadkomma en höjning i spanmålsprisen. Men, mine herrar, jag tror att vederbörande hafva svårt att riktigt komma fram med sanningen, och sanningen tror jag är den, att man just vill höja priset på spanmålen. Detta är den enda och verkliga meningen med hela detta sträfvanne och hvilket äfven måste krönas med framgång, om från landet afvisas tillförseln från utlandet och konsumenten hänvisas till landets egna knappa tillgångar i spanmål. Tullskyddsvännernas egentliga tankar kunna läsas mellan raderna i utskottsbetänkandet och framträda tydligt, då på sidan 10 yttras: "Tullarnes hufvuduppgift är att åt de inhemske näringsidkarne garantera den inhemska marknaden, att bereda dem tillfälle att vinna afsättning för sina produkter, och detta till sådana pris, att en fortfarande produktion må vara möjlig." Dessa ord äro tydliga nog i afseende å meningen med tullarne: nemligen att få sådana pris på spanmålen, som tillfredsställa säljaren. Invänder man detta och är tullskyddsvännen nog tillmötesgående medgifva att så är, blir hans påstående att varans högre pris icke har någon betydelse för köparen, ty han får ändå icke betala mera för spanmålen. Ja detta förefaller något egendomligt, sannolikt för alla andra än spanmålstullarnes förespråkare. Tydligt torde emellertid vara att, när säljaren sätter högre pris på spanmålen, köparen får betala den dyrare och vidkännas prisskilnaden. Om säljaren skall erhålla ett högre pris för sin vara, måste någon få erlägga det högre beloppet och känna tyngden deraf — och hvilken skall känna denna om icke den, som måste köpa varan för konsumtion? Det har blifvit sagdt vid förra riksdagen, att köparen i mellanhand skulle få vidkännas prisskilnaden. Nej, mine herrar, det finnes ingen köpman i vårt land, som är nog enfaldig att, endast för att få drifva köpenskap, åtaga sig detta förhöjda pris, som säljaren vill hafva och som konsumenten eljest skulle få betala.

Vidare är det osäkert, hvilket gagn tullen skulle göra åt jordbruket. Här har lemnats många uppgifter, här har lemnats en mängd siffror icke blott från vårt eget fädernesland och från det öfriga Europa, utan äfven från verdens alla länder. Huruvida dessa uppgifter må vara rigtiga eller origtiga, det lemna jag derhän, men jag tror, att de icke äro för föreliggande fråga bevisande. Det borde efter de utredande yttranden, som här afhörts, för en hvar vara ostridigt, att den mindre jordbrukaren af den förhöjda tullen icke kan komma att draga någon som helst nytta, utan tvärt om att han kommer att deraf lida skada. Han kan ju visserligen få sälja några tunnor spanmål,

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

men prisskilnaden, om tull pålågges, kan dock icke bereda honom någon så nämnvärd högre inkomst af hans jordbruk, att han derigenom sättes i tillfälle att öka antalet af sina arbetare eller höja deras aflöning.

Man säger, att den föreslagna tullsatsen är måttlig och mycket liten samt endast afser ett försök att bryta med det gamla systemet. Ja, mine herrar, det låter ju mycket hyggligt att våra vänner af tullar för närvarande äro måttliga och anspråkslösa i sina fordringar; men det är en gammal känd sak, att aptiten växer medan man äter och så blir det väl äfven med dessa tullar. Har man en gång fått smak på dem, så växa nog anspråken mer och mer och det skall då heta i nästa stadium, att tullen är för låg och måste höjas för att lindra det rådande betrycket.

Dessa tullar, som nu äro ifrågasatta, komma med säkerhet att medföra höjning i prisen å våra lifsförnödenheter. Blir spanmålen och mjölet dyrare uppkommer nog äfven, oaktadt allt hvad man säger deremot, en stegring i priset på bröd m. m. Det torde vara farligt, att på sådant sätt fördyra lifsförnödenheterna, ty obestriddigt är väl ändå, att detta fördyrande skall återverka på och höja produktionskostnaderna icke blott för jordbruket, utan äfven för öfriga näringar. Spanmålen blir dyrare, mjölet blir dyrare, men dyrare blifva ock de arbetare, som till biträde erfordras. Vinnes då genom tullskyddet något annat än att produktionskostnaden i allmänhet fördyras? — och, i sanning, jag kan rätt förstå de öfriga näringsidkarne, som i detta nu vilja göra ett med spanmålstullsvännerna och påyrka en förhöjning i spanmåls- och på samma gång produktionsprisen, ty denna höjning skall obestriddigt fördyra tillverkningskostnaden för de fabrikat, som industriidkarne skola föra ut i världsmarknaden. Det kan väl icke vara någon fördel för industriidkarne att göra sina produkter dyrare och derigenom omöjligare att sälja eller bereda plats på den allmänna marknaden. En förhöjd produktionskostnad måste medföra oberäkneliga följder för hela vårt land, ej blott för vår så kallade modernäring, utan också för de öfriga näringarne.

Hvad särskildt Norrland beträffar ber jag få nämna att de ifrågasatta tullsatserna komme att i en mycket afsevärd grad drabba denna landsdel. Under år 1885 importerades från utlandet till de norrlandska städernas hamnar 902,083 kilogram hvete, 2,916,415 kilogram korn och 28,845,797 kilogram råg eller tillsammans 32,664,295 kilogram, motsvarande tullen derå elter nu föreslagna tullsatser ett belopp af 653,284 kronor. Under samma år importerades 7,313,563 kilogram hvetemjöl och 16,888,241 kilogram rågmjöl eller tillsammans 24,201,804 kilogram mjöl, hvilket medför efter de föreslagna tullsatserna en tull af 847,063 kronor. Tullen å de quantiteter spanmål och mjöl, som under år 1885 importerades till Norrland, skulle således efter nu föreslagna tullsatser utgöra 1,500,347 kronor. Det är väl obestriddigt att denna ökade kostnad skall drabba konsumenterne i Norrland, om ifrågasatta tullar införas. Och detta, herr talman, är dock endast den spanmål, som införes från utlandet. Till Norrland införes spanmål också från åtskilliga orter inom landet. Dessa produkter drabbas

visserligen icke af någon tull, men till följd af det genom skyddstullarne höjda priset kan med säkerhet antagas att denna siffra, 1,500,000, komme att betydligt höjas. Om jag i likhet med åtskilliga andra talare beräknar huru dessa tullar drabba såsom kapitationskatt, så ställer sig saken än sämre för Norrland. År 1883 utgjorde invånareantalet i Norrland 654,421. Om jag då antager att de föreslagna tullarne skulle drabba hvarje individ med 3 kronor, så blefve det för hela Norrland en skatteförhöjning af 1,963,263 kronor. Man måste medgifva att detta vore att allt för hårdt beskatta denna del af vårt land, som för närvarande arbetar under mycket ogynsamma konjunkturer. Som vi veta har vårt jern och trä för närvarande en dålig afsättning på den utländska marknaden. Trävaruindustrien kan väl ännu reda sig, ehuru under hårda och tunga vilkor, men för jernindustrien är det nästan omöjligt att hålla sig uppe. Det högre belopp i skatter: å 1,500,000 å 1,900,000 kronor, som sålunda skulle utkräfras från Norrland, kommer icke att drabba individen med hänsyn till hans förmåga att bära skatt, utan fast mera tyngre dess mindre förmågan är. En talare sade i går att det finnes ett oupplösligt band mellan arbetsgifvaren och arbetstagaren och att den ene icke kan vara den andre förutan. Ja, jag vill visst icke förneka att så är förhållandet, men jag påstår att det också finnes ett oupplösligt band mellan arbetaren och lifsförnödenheterna. Detta band kan heller icke slitas. Arbetarne äro i hög grad beroende af tillgången på lifsmedel och deras pris. Om man nu ser till hvilka lifsmedel, som hufvudsakligast ingå i arbetstagarens eller arbetarens kost, skall man fäna att det i allmänhet och till största delen är bröd, gröt, välling, pannkaka och andra mjölrätter samt fläsk eller just sådana artiklar, som man nu äflas att fördyra genom tullar. Samhällets mera lyckligt lottade medlemmar, som kunna bestå sig med andra lifsförnödenheter, hafva icke så stort behof af och förbruka icke heller så mycket mjölvaror. Den beskattning, som genom dessa tullar skulle drabba Norrland, komme därför ovilkorligen att få en progressiv natur, men progressiv nedåt, ty ju mindre tillgångar desto större anpart i den tillämnade tullskatten. För sådan beskattning vill jag icke ikläda mig något ansvar. Mine herrar, det är ostridigt att tiderna äro dåliga, men min tanke är att de blifva ännu sämre, om vi pålägga de nu föreslagna spanmålstullarne, och därför, herr talman, anhåller jag om afslag å Bevilnings-Utskottets betänkande.

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Herr Winkrans anförde: Blott ett par ord! Lika som den föregående talaren är äfven jag fullt öfvertygad, att vårt jordbruk i likhet med andra näringar lider af ett stort betryck; men jag har äfven likasom han icke blifvit öfvertygad om, att det botemedel, som Bevilnings-Utskottet nu föreslagit, skulle lindra, än mindre afhjelpa den nöd som trycker. Dessutom är det alldeles klart för mig, att den skatteform, hvori dessa nya tullsatsen skulle komma att utgå, är en af de orättvisaste och mest förhatliga, som en representation gerna kan besluta: i ty att den kommer att dels fördyra det nödvändigaste

Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)

af alla lifsmedel och dels lägga en lika tung, ja, kanske en tyngre skatt på dagakarlen än på den rike kapitalisten.

På grund af dessa skäl ber jag få förklara, att jag icke kan yrka bifall till Utskottets nu framlagda förslag, utan måste lika som den föregående talaren yrka afslag å detsamma.

Häruti instämde Herr *Östling*.

Vidare anförde:

Herr Boström: Jag hade trott, att den strid, som nu här fördes mellan protektionismen och frihandeln, vore en strid mellan principer, mellan två olika föreställningssätt om huru samfärdseln mellan olika länder borde ordnas, och att, huru stridande än de begge sins emellan äro, de dock hade hvar sitt berättigande. Men det ser icke så ut här, som om alla skulle hafva samma uppfattning. Redan vid genomläsningen af en af de reservationer, som åtfölja Utskottets betänkande, framgick det för mig, att icke alla delade denna uppfattning, och flere af de talare, som haft ordet, hafva i detta hänseende visat sig dela denna reservants uppfattning. Vi hafva visserligen sluppit höra, hvad jag sett uttalas i en tidning, att protektionisterna äro röfvare och tjuvar, men af mången hafva de dock behandlats icke stort bättre. Vi beskyllas för att ledas af en krass egennytta. Och icke nog dermed; äfven för falskhet har man beskylt oss. — Man har sagt: "här sen I ju af Utskottets betänkande, att jordbrukarne vilja sjelfve tillskansa sig fördelar, men lemna industrien åt sitt öde — beskyllningar sådana att jag nästan tvekar om, huruvida det är tillbörligt att försvara sig mot dem. Men för den, som skulle hysa ens en gnista af misstanke om något dylikt, ber jag att på egna och särskildt mina meningsfränders i Utskottet vägnar få försäkra, att en sådan tanke aldrig funnits hos oss, och jag är öfvertygad, att alla i denna Kammar, som tänka lika med oss, dela denna vår åsigt. Jag har icke rätt att och jag vill icke heller betvifla motivens renhet hos dem, som hysa en olika uppfattning med oss, men jag tror på samma gång, att vi också hafva rätt att fordra, att vår uppfattning och våra motiv blifva respekterade. Och I, som så hänsynslöst viljen fördöma oss, hafven I alltid gått så strängt till rätta med eder sjelfve, att I kunnen säga eder vara utan vank och lyte. Hafven I icke någon gång upptäckt något af denna egenrättfärdighetens fördömliga demon, som så sjelfbelåtet hvissar: "jag åtminstone är Gud ske lof rättfärdig." Men på samma gång jag säger detta, vill jag också aflägga min tacksamhet åt de många motståndare, hvilkas anfall visserligen varit lika skarpa, men dock alltid visat den aktning för olika tänkande, som ensamt kan bidra till att göra en diskussion fruktbarande.

När jag nu ber att få öfvergå till sjelfva saken, skulle jag kunna hafva rätt mycket att säga och rätt mycket att invända mot hvad jag hört uttalas under den föregående debatten, men jag hade tillfälle redan i fjor att få yttra mig vidlyftigt i nu föreliggande fråga och

skall därför icke länge upptaga Kammarens tid. Då, såsom jag nyss hörde, femtiotre talare äro anmälda, är det klart, att debatten kommer att öfvergå till en öppen votering, och jag anser det under sådana förhållanden vara min skyldighet att yttra mig så kort som möjligt. Jag skall därför endast be att få beröra de två hufvudskäl, som blifvit anförda mot spanmålstullar.

Det heter, dels att man icke får fördyra produktionsvilkoren för andra näringar, dels att man icke får fördyra priset på de oundgängligaste lefnadsförnödenheterna.

Hvad nu den första frågan beträffar, har jag här i min hand ett sammandrag af börsnoteringarne i Stockholm på hvete och råg för åren 1881—1886. Siffrorna för år 1886 gälla endast de två första månaderna, men jag anser mig hafva rätt att begagna äfven dem, ty under Februari dragas skatterna in, och jordbrukarne behöfva då sälja för att bereda sig medel till dem. 1881 noterades hvetet till en krona 65 öre per lisp. och 1886 till 87 $\frac{1}{2}$ öre. Rågens medelpris var 1881 en krona 46 öre, 1886 73 öre per lispund. Jag vill icke upptaga herrarnes tid med att uppläsa de mellanliggande siffrorna. Herrarne hafva fått nog af sådana. Men hvad visar då denna serie af nedåtgående siffror? Jo, icke annat än en serie af uppoffringar, som landets jordbrukare under trycket af en olidlig utländsk konkurrens måst göra åt dem, som äro afnämare af deras produkter. Detta har gått så länge som möjligt, men nu, när från hela landet höjes ett skri: "det måste dock sättas en gräns för detta prisfall, vi mäktat ej längre bära det", då svarar man oss: "I fån icke fördyra produktionsvilkoren för de andra näringarna", likasom om jordbruket, vår modernäring, kunde mer än någon annan näring undvara det första vilkoret för hvarje produktion: en lönande af-sättning. Jag tillåter mig begagna en liknelse. I känna alla, mine herrar, vigten och nyttan af vattenkraften. Men vill man rätt tillgodogöra sig den, så måste man reglera den och leda den dit, der man behöfver den. Om jag i medvetandet af denna krafts stora nytta tror mig kunna begagna hvarje droppe vatten eller om jag, stolt förilitande mig på styrkan af de dammar jag byggt, tror mig, äfven när tillgången är allt för ymnig, kunna behålla allt, skall det komma en stund, då dammarne brytas och vattnet rusar fram och förstör allt. På samma sätt förhåller det sig med den utländska importen. Ingen bestrider att också den är välsignelsebringande; men äfven den måste regleras, äfven för den måste vi sätta dammar, när tillflödet blir allt för stort, ty eljest skall den rusa öfver oss och förstöra allt. Jag skulle icke säga något, om vi med alla våra uppoffringar haft tillfredsställelsen att hafva hulptit industrien eller gjort brödet mera tillgängligt för de fattige. Men huru förhåller det sig dermed? Jo, i jembredd med jordbrukets aftynande har gått industriens aftynande. Och huru ofta har man ej under dessa arbetslöshetens och de billiga spanmålsprisens tider haft tillfälle erinra sig det gamla ordspråket: "när det regnar välling, har den fattige ingen sked." Och midt under allt detta ekonomiska elände framrullar allt vildare och vildare frihandelns Jaggernautvagn, framför hvilken skaror efter skaror i glad förtröstan på sin tro kasta sig ned och krossas. En sådan blind

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående införande af spannmålstullar. förtröstan på en teori är i sanning en ganska egendomlig företeelse i vår eljest så skeptiska tid.

(Forts.)

Jag vill nu öfvergå till det andra hufvudskälet mot de föreslagna spannmålstullarne, eller brödets fördyrande för arbetaren. Man har, för att göra saken ännu mera förhatlig, gifvit spannmålstullarne en från utlandet importerad benämning: svälttullar. Hvad innebär då detta ord? Vi hörde det redan i fjol, då spannmålsprisen voro ganska låga, och vi höra det äfven i år, ehuru dessa pris nu ytterligare sjunkit. Kan någonting bättre bevisa tomheten, innehållslösheten af denna fras! När skola vi väl slippa höra den? Jag har varit arbetsgiffvare i mer än 20 år, och jag minnes den tid på 1860-talet, då låga spannmålspris och arbetsbrist gingo hand i hand; jag minnes ock den tid i början på 70-talet, då hvetemjölet kostade 3 kronor 50 öre och rågmjölet 1 krona 80 öre pundet. Aldrig hörde man då talas om svält eller dylikt. Tvärt om tror jag, att arbetarens ställning aldrig varit lyckligare än då, ty då fans riklig tillgång på arbete. Men nu, när mjölprisen gått ned till hälften af hvad de voro då, hvad se vi nu? Jo, tusentals arbetare, som erbjuda sin arbetskraft för en betalning så låg, att, om den erbjudits på 70-talet, det nästan skulle hafva ansetts som ett gnyckel, och andra tusenden, som icke till något pris kunna erhålla arbete. Bevisar icke detta alldeles oförtydligt, att det icke är brödpriset ensamt, som bestämmer tillgängligheten af brödet? Men ändå ropar man på svälttullar. Och om I, som ropen så, fån rätt, hvad skall följden blifva? Jo, att jordbruket måste skilja från sig så många arbetare, som det möjligen kan undvara. Vi behandla våra arbetare här i Sverige på ett helt annat sätt, än man gör i utlandet. Medan man der, om en affär ej bär sig, upphör med affären och skiljer arbetarne från sig, så uppehåller man här arbetet endast för att arbetarne ej skola sättas på bar backe. Men nöden har ingen lag. Den tid skall kanske snart komma, då vi *måste* följa utlandets exempel i detta fall. Ären I då beredde, I städernas representanter, som i synnerhet fören detta språk, ären I då beredde att emottaga dessa skaror, som skola komma för att söka sitt arbete och sitt uppehälle hos Eder? Ären I det ej, ja, då åtagen I Eder ett stort ansvar, om I bringen saken till en sådan ytterlighet. För min del tror jag icke att städerna äro så benägna att emottaga landsorternas arbetare, ty jag har från flere städer hört yrkas på, att städernas arbeten i första hand böra förbehållas städernas egna arbetare och icke utbjudas till fri täflan för alla. I ansen Eder vara folkets representanter i egentlig mening, dess sanne vänner. Men dertill hafven I ingen rätt. Äfven *vi* äro det i lika hög grad, representanter för folket, och den tid kommer nog, då det skall visa sig, hvilka som äro dess rätte vänner, de som smekt det och endast ropat ja och amen till fordringarna af en mängd, som ej kunnat känna omfånget af den fråga, som nu är före, eller de som haft mod att säga: "om I icke fån hvad I begären, så fån I hvad som är Eder bättre och nyttigare". Ty ock detta är vårt a och o gent emot Edert tal, det är endast arbetet, det rikliga och väl lönade arbetet, som bereder arbetaren, som bereder oss alla välstånd. Men dit komma vi icke

på den väg, vi nu vandra. Vi lefva icke endast på vårt arbete, utan dels på våra förfäder genom det kapital, de lemnat oss i arf, hufvudsakligen i våra skogar, dels ock i än högre grad på våra efterkommande, genom de skulder vi åsamka oss, men hvilkas betalande vi välvilligt öfverlemna åt dem. Likasom icke deras tid medförde äfven sina behof, sina utgifter. Alla rusa vi fram på skuldsättningens breda väg; och då till följd af gynsamman förhållanden penningar bjudas oss till godt pris, d. v. s. emot låg ränta — då ropa vi, de lånebehövande, så glade: "sen I icke huru rika vi äro." Staten, kommuner och enskilde, alla skynda de att låna, och om en kommun eller enskild person icke kan sjelf skaffa sig lån, så sluter man sig samman till korporationer för att sålunda genom det solidariska ansvaret, en för alla och alla för en, skaffa sig den kredit, som man ensam icke kan förvärfva sig. Hvert bär denna skuldsättningens väg, på hvilken vi nu gå? Se vi det icke rundt omkring oss? Jordbrukare och industriidkare, köpmän och banker, alla störta de omkull, och då se vi huru tunnt det skal varit, som hållit det hela samman, huru rutten kärnan varit, då förvåna vi oss deröfver. Och dock, huru kan väl slutet blifva ett annat? Betänken dertill, hvilka tider af bekymmer och beroende hafva icke föregått, innan en fordringsegare funnit sig föranlåten göra ett litet ryck, och hela herrligheten ramlat omkull. Samhällets och statens lif är ju mycket längre än den enskilde individens, men skuldsättningens väg är densamma för alla, ty fordringsegaren vill alltid hafva sitt åter. För hvarje lån, större eller mindre, som vi indraga ifrån utlandet, för hvarje utländsk artikel, som vi skaffa oss, men som vi icke betala med export af egna arbetsprodukter, sätta vi ännu en länk till den gyllene kedja, hvarmed utlandet håller oss i beroende, och knyta ännu en maska på det nät, som från alla håll spinnes omkring oss. Kanske en gång, när denna kedja kännas oss för tung, beroendet för plågsamt och vi skulle vilja kasta den af oss, att då må hända vår kraft är bruten, kärnan murken. Må vi därför stanna och vända åter från den väg, som leder till ett sådant mål, innan det ljuder det ödesdigra: "för sent". Det är därför, som jag anhåller, ja, bönfaller om bifall till Utskottets förslag.

Med Herr Boström instående Herrar *Eliasson, Pehrsson* i Norrsund, *Andersson* i Hamra, *Ekeborgh, Petersson* i Hamra, *A. P. Lind, Andersson* i Knarrevik, *Fredholm* i Saleby, *Svensson* i Brämhult, *Fredenberg, Back Per Ersson* och *Roth*.

Härefter yttrade:

Herr Sjöcrona: De många utmärkta tal, som vi i denna fråga hört från båda sidor, skulle nästan göra det öfverflödigt att numera yttra sig, ty säkerligen får man icke höra något nytt. Men då diskussionen antagit formen af en öppen votering, synes det vara min pligt emot det samhälle, hvilket jag representerar, att uttala min mening, på det att de må få veta densamma; men icke endast därför, utan äfven emedan jag fått emottaga från detta samhälle en petition med

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

tusen namnunderskrifter, deri de anmoda mig att på det kraftigaste verka för tull på så väl spannmål som andra produkter. Jag kan nu icke dela deras åsigt i allt, men jag har ansett det vara min skyldighet att uttala detta, till det afseende som Kammaren derå kan behaga fästa. Jag har också fått i uppdrag att jemte några ombud från Helsingborg till Hans Maj:ts Konungen genom Hans Excellens Herr Statsministern och Chefen för Finansdepartementet inlemna en, med 5,000 namn undertecknad, petition, hvilken gick i alldeles motsatt riktning mot den föregående, nemligen att ingen tull på spannmål skulle komma i fråga.

Hvad beträffar talarens på hallandsbänken yttrande, att han hade helst önskat att denna fråga fått en fullständig och klar utredning, så delar jag en sådan åsigt, ty äfven för mig är det klart och tydligt, att denna fråga icke är så utredd som det hade varit önskligt. Jag vill icke skylla på Bevillnings-Utskottet, att icke det gjort hvad det kunnat, men denna fråga är så vidt omfattande, att det icke varit möjligt att på denna korta tid skaffa sig de upplysningar, som varit nödvändiga. Bevillnings-Utskottet klagat öfver att tiderna äro dåliga för jordbruk och alla näringar. Hvar och en af oss känner nog att det är högst bedröfligt öfver allt, men hvad som är roten och upphovet till detta onda, det har jag icke hört någon talare riktigt vilja komma fram med. Först deraf kan man få veta, om man skall rösta för tull eller icke. Bevillnings-Utskottet finner, utan att hafva gjort någon undersökning, ett läkemedel för detta onda, och det är tull, och den skall hjälpa jordbruket och näringarna.

Jag tror det vara något förhastadt att säga, att tull uteslutande skulle hjälpa allt det onda. I visst fall kan väl tull vara nyttig, såsom om den tillämpas på lyxartiklar, men icke i det stora hela, emedan det torde erfordras något helt annat för att bota det onda, hvilket enligt min tanke består i människornas begär att på kortaste tid vinna den största förmögenhet. Man har haft tillfälle se, att personer på en kort tid kunnat vinna millioner, och därför sträfvar en hvar att vinna dessa millioner. Till följd häraf uppstå osunda affärer, kracher och orimliga spekulationer, hvilket allt är orsaken till att det är så dåliga tider. Ty ett sådant förhållande kan icke fortgå mer än under en viss tid. Då man härigenom mister förtroendet för hvarandra, så afstannat affärslifvet. Ehuru penningar finnas, så komma de icke i cirkulation, och då kunna inga affärer vidare gå. Jag tror äfven en annan omständighet bidrager till detta onda, eller den benägenhet som i allmänhet finnes för oberoende och sjelfständighet. Vi känna nemligen litet hvar, huru en arbetare t. ex., ofta nog utan att ega det ringaste kapital, dammar till och arrenderar eller köper sig en stor egendom, förlitande sig på endast sin fysiska styrka. Denna kan väl för honom representera ett godt kapital, men räcker dock icke till under alla förhållanden, ty den minsta missväxt eller olycka kan han icke bära. Han går då till en bank för att få ett lån, och med det stora creditsystem, som är gällande, får han det under några år, men slutligen går det till konkurs. Det är säkert att dylika förhållanden äro anledningen till många af de olyckor och

konkurser, som den ärade talaren på elfsborgsbänken nämnde. På samma sätt är äfven förhållandet med handlande. Vi hafva erfarenhet af att en ung man, som under några år stått i en butik, gerna vill blifva sin egen. Det första han då gör är att utrusta ett kontor och derefter köpa utländska varor för hög betalning, men dem kan han få på kredit. Om han får god afsättning, kan det gå, men annars icke. Följden blir då konkursauktion, då varorna kunna köpas för godt pris till skada för andra handlande. Då man går efter Drottninggatan och ser, huru i nästan hvarje hus varor realiseras för underpris, kan man finna, huru svårt det skall vara för en ordentlig handlande att sälja sina varor. Men jag tror äfven att frihandeln bidragit till detta i så mån, att vi importera en hop lyxartiklar från utlandet; och då människorna hafva benägenhet för att lefva fint och öfver sina tillgångar, så skaffa de sig detta öfverflöd för det goda priset. Jag tror därför att man bör söka bot för det onda på helt annat håll än genom tull, ty hos de land, som redan hafva tull, är tillståndet icke bättre än hos oss. Jag kan därför icke förena mig med dem, som rösta för tull, utan jag vill helt kort tillkännagifva, att jag kommer att rösta *mot* Utskottets förslag, emedan jag anser, att det icke i någon mån kan upphjelpa landtbrukarens ställning. Jag går till och med så långt i mitt påstående, att, om icke blott tull utan till och med importförbud pålades spanmål, skall jordbrukarens ställning blifva värre och värre, ty i samma mån spanmålspriset stiger, stiger äfven jordens värde. Det kan väl vara sant, att de, som nu innehafva jorden, kunna hafva nytta häraf, men deras efterkommande få det värre, emedan de få mindre rörelsekapital i samma mån som jorden blir dyrare. Jag yrkar afslag å Utskottets förslag.

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Hans Excellens Herr Statsministern Themptander: Ehuru min ställning till förevarande fråga är Kammaren väl bekant från föregående uttalanden, särskildt under sista riksdagen, har jag dock vid frågans förnyade behandling icke velat underlåta att begagna tillfället för att framhålla den uppfattning regeringen hyser, och detta så mycket hellre, som frågan nu föreligger under allvarligare förhållanden både med hänsyn till ställningen inom landet och till de omfattande ansträngningar, som på senare tid blifvit gjorda för att återföra tullagstiftningen på den för trettio år sedan öfvergifna vägen, att lägga tullbeskattning på de artiklar, hvilka, såsom ingående i brödfödan, måste anses vara de oundgängligaste för landets invånare. Regeringen *kan* icke och *bör* icke enligt min tanke ställa sig likgiltig inför en fråga af denna betydelse och som så djupt ingriper i hela landets välfärd. Det är emellertid nu lika som förra gången i sin ordning, att jag här inleder mitt yttrande med den förklaring, att detsamma icke äsyftar den åtgärd från regeringens sida, hvartill ett *Riksdagens beslut* om spanmålstullars påläggande kan komma att föranleda. Mitt enahanda yttrande förra gången har gifvit anledning till missförstånd så väl inom som utom denna Kammare. Hvad jag då äsyftade och hvilket jag fortfarande vidhåller är att, om Riksdagen

Angående
någor
spanmäls-
tullar.
(Forts.)

fattar ett sådant beslut, då förflyttas frågan in på ett helt annat område. Då kan den pröfning regeringen har att egna densamma icke ske endast med fästadt afseende å frågans ekonomiska betydelse och verkningar, utan den måste då ske med beaktande jemväl af andra hänsyn. Men därför är det just så mycket angelägnare att regeringen uttalar sin mening i *det* stadium, i hvilket frågan för närvarande befinner sig, då den föreligger såsom en öppen ekonomisk fråga, och jag kunde aldrig föreställa mig, att man skulle så kunna missförstå mitt yttrande förra gången, som att jag skulle kunna anse lämpligt att delgifva Kammaren mina egna personliga funderingar i ämnet. Jag vet mycket väl, att mig tillkommer icke att annorledes än å embetets vägnar yttra mig i denna Kammare, och den uppfattning jag i denna som i andra frågor i denna Kammare uttalar, lär derför tills vidare få gälla såsom regeringens.

Mine Herrar! Jag vill nu vidare först och främst öppet förklara, att ingen lemnar ett mera obetingadt erkännande än jag åt det bekymmersamma betryck, hvaruti vårt jordbruk och de flesta andra af våra viktiga näringsgrenar för närvarande befinna sig. Men äfven om vi alla äro ense i att erkänna tillvaron af det onda, skilja sig dock meningarna så mycket mera, när det gäller att utreda, hvar på detta onda grundar sig, och huru man skall finna hjälp mot detsamma. Ja, i det afseendet äro meningarna så väsentligt delade, att, under det de ena ause de nu ifrågasatta tullarne vara en verksam hjälp, andra deremot, med blicken fästad på det helas välfärd, icke kunna erkänna dessa tullars gagnelighet för landet. Det kan icke vara min mening att upptaga Kammarens tid med att fullständigt utveckla de skäl, som kunna anföras för den åsigt, hvartill jag ansluter mig. Sådant har redan skett dels i sakrika reservationer, dels i de många yttranden, som i denna Kammare afgifvits af dem, som i det fallet representera samma åsigt som jag. Jag skall därför endast beröra några synpunkter i detta afseende.

Bevillnings-Utskottet säger på sid. 10: "Tullagstiftningen har, enligt Utskottets åsigt, en långt viktigare och mera omfattande uppgift än den, som från frihandelsståndpunkt plägar tilläggas densamma, eller att allenast utgöra ett medel att skaffa statsverket inkomster. Den bör i icke mindre grad afse att bereda erforderligt skydd för landets näringar." Ja, mine herrar, det är skyddstullslagstiftningens uppgift och det är just denna dess uppgift, som gör densamma ur skattesynpunkt så betänklig. Skatten är den enskilda samhällsmedlemmens bidrag till staten eller till den större eller mindre kommunen för bestridande af det större eller mindre sambällets gemensamma utgifter. Men skyddstullen är en skatteform, som gör den ena samhällsklassen skattskyldig till den andra. Detta kan icke bestridas. Ty om icke en sådan skattskyldighet eger rum, då är skyddstullen för sitt ändamål såsom skyddstull gagulös. Om icke skyddstullen bereder producenterne af en vara en förmån med afseende på priset, har icke skyddstullen fyllt sitt ändamål, och det tjenar icke till att söka leda uppmärksamheten från denna punkt genom att säga att skyddstulls påläggande visat sig kunnat ske utan att hafva hindrat

spanmålsprisets fall. Sådant kan hända och beror då derpå att, såsom särskildt under senare tider varit förhållandet, spanmålspriset på världsmarknaden samtidigt varit i starkt fallande. Då kan inträffa, att, om detta prisfall på världsmarknaden är större än en beslutad tullsats på spanmål, priset fortfar att falla. Men det är icke så jämförelsen skall ske, utan man skall jämföra spanmålsprisen sådana de ställa sig *med* tull och sådana de skulle ställa sig, derest tull *icke* funnes; och då torde ingen kunna bestrida, att skyddstullens uppgift är att hindra prisets sjunkande till den nivå, der det skulle hafva stått, om tull icke funnits. Nu vill jag därför icke säga, att spanmålstullen alltid höjer spanmålspriset med hela tullsatsens belopp, visst icke; ty der vid lag finnas andra faktorer, som kunna verka till att förhöjningen icke inträder med hela beloppet. Men jag kan icke underlåta att anföra ett exempel, som är ganska betecknande, på att i många fall, äfven der den inhemska konkurrensen är betydlig och följaktligen bör vara egnad att nedtrycka priset, tullen ändå verkar till att höja priset med hela tullens belopp. Af uppgifter, som i dessa dagar genom Utrikesdepartementet lemnats mig från vederbörande beskickning, framgår att, medan det var ett temligen konstant förhållande att, så länge spanmålen var tullfri i Frankrike, hvetepriset i detta land och i England stälde sig nära lika, så har det på senare tiden visat sig, att hvetepriset i Frankrike håller sig ungefär 3 francs högre än på andra sidan kanalen, och dessa 3 francs äro just den tull, som för närvarande är lagd på hvete i Frankrike.

Det är detta förhållande, eller att skyddstullen verkar till fördyring af den vara, som behöfs för den inhemska konsumtionen, som gör saken betänkelig, och denna betänklighet blir större i samma mån man lägger skatten på en artikel, som ingår i den stora allmänhetens oundgängliga förbrukning. Det är väl sant, att denna tull, för så vidt den kommer i tillämpning såsom en *synlig* afgift, ingår i statskassan och tillför den värderika tillflöden; men i den mån den inhemska produktionen förslår att tillfredsställa konsumtionen, i samma mån uppbares denna skatt af den *osynliga* hand, om hvilken man brukar tala i nationalekonomien och hvilken hand utsträcker af den inhemska producenten. Nu kunnen I visserligen säga, att detta är allenast abstrakta teorier, och äfven protektionisterna pläga lemna ett visst erkännande åt frihandels principer, ehuru de så mycket mera bestrida deras användbarhet i det praktiska lifvet. Ja, I hafven rätt deri, att den praktiska lagstiftaren är nödsakad att taga hänsyn till verklighetens kraf. Men han får dock aldrig enligt min tanke släppa ur sigte det, som är principiellt riktigt. Då man står inför ett skyddssystem med höga anor, uuder hvars hägn en mängd industrier uppmammats och frodas, har den praktiska lagstiftaren skyldighet att respektera det bestående och blott med varsam hand minska det befintliga tullskyddet samt framför allt tillse, att det icke må ske under tider, som af andra orsaker ställa sig ogynsamma för näringslifvet. På det sättet har man ock gått till väga i vårt land, och i allmänhet vågar jag äfven påstå, att varsamheten varit synnerligen stor, åtminstone med afseende på många näringar; men jag vill dock icke be-

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannåls-
tullar.
(Forts.)

strida, att man må hända i fråga om en eller annan näring någon gång varit väl djerf i att på en gång vidtaga större tullnedsättningar. Jag vill äfven erkänna, att man må hända icke alltid fullt beaktat den mycket vigtiga, men äfven mycket svårlösta frågan om proportionen mellan tullskyddet för den förädlande industriens alster och tullskyddet för den råvara eller det halffabrikat, hvarmed förädlingsindustrien sysselsätter sig. Det senare torde dock, åtminstone i åtskilliga fall, kunna, då det förekommer, rättas; och att regeringen icke är obenägen att, der så ske kan, dertill medverka, derom vittnar en af regeringen till denna Riksdag redan aflåten proposition. Men, mine herrar, det är en väsentlig skilnad mellan att varsamt handskas med ett befintligt tullskydd och att, sedan en näring i tre decennier icke åtnjutit tullskydd, återföra denna näring under ett sådant, änskönt en opartisk betraktare dock måste erkänna, att denna näring under dessa tre decennier i jämförelse med förflutna tider gjort storartade framsteg.

Det kan ej falla mig in att nu söka ingå i en fullständig vederläggning af de mörka skildringar af vårt lands ekonomiska tillstånd, som här upprullats. Sådant skulle kräfvat längre tid, än som kan ifrågakomma att här användas dertill; och åtskilliga talare hafva dessutom i det afseendet redan lemnat många värderika upplysningar för att rätta den uppfattning, som man från protektionistisk sida vill göra gällande. Allenast *en* sak vill jag nämna, hvilken mycket betonats under gårdagens diskussion och nyss jemväl af en talare från Stockholms län, och hvilken enligt min tanke tydligen bevisar, huru man i detta ämne inblandar saker, som dermed icke hafva det minsta sammanhang. Då man upprullar dessa mörka taflo, talar man med mycken förkärlek om den stora skuldsättning, som egt rum uuder de senare åren, och man sammanräknar skuldsättningen för alla möjliga institutioner, kommuner, enskilde och äfven staten. Nåväl, hvarför har denna skuldsättning i många fall egt rum? Svenska staten har icke lånat ett enda öre, som icke nedlagts i nya jernvägsföretag, vare sig statens egna eller af staten understödda enskilda. Hvad har den saken med frihandel eller tullskydd att skaffa? Tron I ej, mine herrar, att i de länder, der tullskydd råder, jernvägar jemväl byggas? Tron I ej, att äfven dessa stater upptagit lån för att bygga jernvägar lika som vi? Jo, visserligen. Men några af dessa länder hafva derjemte ökat sin statsskuld i väsentlig grad för improduktiva ändamål och för att fylla de löpande budgeterna. Jag skulle vilja hemställa till den ärade talaren på elfsborgsbänken, huru vida han med sitt intresse för jernvägsbyggande icke insor, att den frågan måste behandlas fristående från frågan om tullskydd eller frihandel. Om tullskyddssystemets tillämpning i vårt land skulle hafva afhållit honom från att lemna sin medverkan till jernvägars åstadkommande i landet, skulle jag för min del mycket hafva beklagat det; ty den ärade talaren har i det afseendet inlagt stora förtjenster om det svenska kommunikationsväsendets utveckling, men derom är jag öfvertygad, när han gått att verka i det syftet, har han aldrig haft den minsta tanke på tulltaxan.

Hvad åter angår kommunernas skuldsättning, så har denna skett

för jernvägsföretag, förbättringar af vårt skolväsende eller också för att utföra andra för kommunen viktiga företag, såsom förhållandet varit särskildt i åtskilliga af de större städerna. Sådant har väl emellertid icke det aflägsnaste sammanhang med tulltaxan. Har det icke funnits enahanda behof vare sig man tillämpat det ena eller det andra tullsystemet, och tro herrarne icke att man inom utlandets kommuner upptager lån för dylika ändamål? Jag förstår icke hvarför man i diskussionen om tullagstiftningen skall inblanda allt möjligt, som icke hör dit. Anser man denna skuldsättning innebära några missförhållanden, så bör man undersöka dem för att derefter se till, huru man skall finna bot därför, men icke botar man saken genom att reformera tullagstiftningen. För min del skulle jag hafva beklagat, om landet icke intresserat sig för kommunikationsväsendets utveckling, folkundervisningens befrämjande och andra gagnande företag, för hvilka kommunerna upptagit lån, man må sedan hafva tillämpat det ena eller det andra tullsystemet. Den enda del af skuldsättningen, som kan anses stå i något sammanhang med frågan om tullagstiftningen, skulle väl vara den, som gäller jordbruksfastigheten. Denna skuldsättning, det erkänner jag villigt, har väsentligt tillväxt under de senaste tre decennierna. Men, mine herrar, man lär väl få jemföra denna tillväxt med den betydliga ökning i värdet jordbruksfastigheterna under samma tid vunnit här i landet. Om man än å ena sidan beklagar sig öfver att taxeringen i vissa fall är för hög — och jag medgifver att sådana fall förekomma — så lär man väl å andra sidan nödgas erkänna att, vid jemförelse mellan taxeringsvärdena nu och för 30 år tillbaka, den senare tidens skuldsättning icke är så oroväckande, som många vilja göra den. Det bästa beviset för att den skuldsättning, som skett genom hypoteksbankens obligationer, icke är af så betänkelig beskaffenhet, som man påstått, är för öfrigt den goda kredit, hvilken dessa obligationer fortfarande åtnjuta af dem, som i dessa papper vilja placera sina medel, just därför att de mycket väl känna till den goda säkerhet, som dessa obligationer erbjuda. Deremot kan jag medgifva att dessa hypotekslån, ty värr, i många fall, icke användts på det sätt som varit afsedt, ty de hafva icke alltid nedlagts i fastighetens förbättring, utan endast bidragit att uppdrifva köpeskillingarne då mången köpare ej dragit i betänkande att betala mera för en fastighet därför att han tyckt det vara jemförelsevis lätt att utgöra den del af köpeskillingen, som varit placerad på så fasta händer som i hypoteksföreningen. Så till vida kan man verkligen klaga öfver att lättheten att erhålla hypotekslån icke för vårt jordbruk alltid varit välgörande. Men därför måste man söka felet hos våra jordbrukare, icke i tullagstiftningen, med hvilken denna fråga icke har något att göra. Det vore visserligen i detta som i andra hänseenden mycket helsosamt, om den svåra kris, vårt land för närvarande genomgår, kunde för en hvar af oss vara en väckelse till klok hushållning och omtänksamhet. Men vi böra väl akta oss för att slå oss till ro i den tron, att på allt sådant rådes hjälp och bot, derigenom att man vidtager förändringar i tulltaxan.

Nu säger man vidare, att huru än må förhålla sig med allt hvad

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

jag nu vidrört, så innebära dock utlandets exempel ett fullt tillräckligt och det mest kraftiga stöd för att vi icke kunna reda oss utan skyddstullar. Jag vågar till svar härå uttala en sats, som i många öron skall låta såsom en ren orimlighet, då jag säger, att jag vid studiet af de här åberopade ländernas åtgörande på skattepolitikens område under den senaste tiden, icke har kunnat finna att hvad der skett eger någon som helst tillämplighet på vårt land. Jag har tvärt om sett, huru förändringarna i dessa länders tullbeskattning egt rum under förhållanden, som icke erbjuda någon likhet med våra. Tron icke, mine herrar, att det är protektionisterna, som segerrikt genomfört sina principer i dessa länder; nej, det är statskassans behof, det är de tungt vägande statsfinansiella skälen, som varit bestämmande för den skattepolitik, som der gjort sig gällande. Det var då den Nordamerikanska republiken hade afslutat sitt förödande inbördes krig och åsamkat sig en oerhörd statsskuld, som man insåg behöfvat af att tillgripa utomordentliga åtgärder för att betala denna skuld. Striden hade fått den utgång, att nordstaterna hade vunnit öfverhanden. Dessa stater voro sedan gammalt protektionistiskt sinnade; därför och enär man i Nordamerika har en bestämd obenägenhet för all direkt beskattning, faun man i tullarne en synnerligen gifvande inkomstkälla för att amortera den stora statsskulden. I Frankrike känna vi huru under den nuvarande republikens dagar en häpnadsväckande tillväxt i budgeterna egt rum och kraft stora skattebidrag från folkets sida. I Frankrike, likasom i Amerika, har man en stor ovilja för direkta skatteformer, och man måste därför anlita de indirekta, och bland dem äro tullarne de mestgifvande. Huru är förhållandet i Tyskland? Äfven der måste det tyska riket vara betänkt på att skaffa medel till oerhörda belopp både för att bestrida rikets egna utgifter och för att göra den utdelning af skattebidrag, som eger rum till de särskilda tyska staterna. Det är dessutom att märka, att, tyska riket är för sina behof hänvisadt blott till vissa skatteformer, hvaribland tullen är den förnämsta, under det att man måste lemna de särskilda staterna tillfället att begagna andra skatteformer för tillfredsställande af deras särskilda utgiftsbehof. Deraf kommer det, att man i Tyskland har i så stor utsträckning varit tvungen att tillämpa skyddstullsystemet. Jag har här i min hand motiveringen till det senaste förslaget till bränvinsmonopolet. Der säges det uttryckligen, att tullsystemet har haft goda följder för så väl rikets som de särskilda staternas budgeter, men det heter också, att dessa budgeter kräfva ökade bidrag, och därför måste riksskatterformen fortsättas på ett område, der det synes möjligt att utan betänklighet taga ett stort steg för målets vinnande, och så föreslås bränvinsmonopolet. Såsom man ser är det endast den statsfinansiella synpunkten som framhålles. Hvad beträffar Ryssland, behöfver jag väl icke mer än erinra om de oerhörda ökade skattebidrag den ryska staten behöfver utkräfva af sina invånare vid sidan af de nya statslån, som ständigt upptagas och äfven ofta stå i ett visst samband med ökade tullar. Det är dessa statsfinansiella skäl, som i nämnda länder åstadkommit de förändringar i tullpolitiken som der egt rum, men det har helt säkert ledt de respek-

tive ländernas regeringar till mycken fromma, att de för genomförandet af skattelagar, som för folket måste kännas i hög grad betungande, haft att påräkna välvillig hjälpsamhet från skyddstullsvännernas sida.

I vårt land deremot finnes icke för närvarande något behof att för statskassans fyllande uttaga den beskattning, hvarom här är fråga, och derfor vågar jag påstå, att, långt ifrån att utlandets exempel innebära för oss någon efterföljansvärd maning, skulle vi tvärt om vara det första land, som gäfvé världen, åtminstone under senare tider, föredömet af ett folk, som frivilligt underkastade sig ett tullsystem, med skatt å de oundgängligaste lifsmedel, fastän statskassans behof der till icke i någon mån föranledde. Det vore i sanning en hög grad af sjelfupppoffring, det svenska folket i detta fall skulle ådagalägga.

Härtill svarar man dock, att — motiven må nu hafva varit hvilka som helst för utlandets tullagstiftning — de välgörande verkningarna kunna dock icke förnekas. Äfven i det afseendet är jag af en alldeles motsatt åsigt. Här hafva lemuats ganska mörka skildringar öfver det närvarande tillståndet i vårt land, men tror Ni icke, mine herrar, att förhållandena i de länder, som njuta af ett ännu fullständigare tullskyddssystem än vi ega, gifva anledning till precis enahanda betraktelser. Hvem vet icke huru i Norra Amerika, under det skyddstullsystem, som der tillämpats, inträffat inom den ena näringsgrenen efter den andra förfärliga kriser med ty åtföljande arbetslöshet och arbetsinställelser i en oerhörd utsträckning samt mycken nöd och jemmer. Icke är således detta system något skydd emot dylika olyckor. Hvilken jemmer höra vi icke från Tyskland? Äfven jag har, i likhet med Grefve Sparre, läst konsulernas berättelser derifrån, och i många af dem sett vitsordas de stora bekymmer, med hvilka jordbrukarne och andra näringsidkare i Tyskland för närvarande hafva att kämpa. En kongress af jordbrukare derstädes uttalade nyligen den mening, att någon förbättring kunde icke vinnas genom ytterligare höjda tullsatser, utan, om man ville afhjelpa de befintliga missförhållandena, borde man återgå till den "dubbla myntfoten". Man griper således efter det ena medlet först, det andra sedermera, när man ser, att hvad man hittills använt icke gagnar. I Frankrike är samma förhållande, samma bedröfliga tafra af arbetsinställelser och dermed följande olyckor. Jag har i min hand ett papper, som ganska väl betecknar tillståndet i detta land. Det är nemiigen motiveringen till de motioner, som nu ligga på de franska kamrarnes bord, och hvori begäras ökade tullsatser å spanmål. Hvetet är i Frankrike belagdt med en tull af 3 fr. per 100 kilogram, d. v. s. något högre än hvad Bevillnings-Utskottet här föreslår. Nu begära protektionisterna i Frankrike, att denna tull skall höjas från 3 till 5 francs, och på samma gång vill man höja hvetemjölstullen från 6 till 9 francs. Motionerna hafva tillvunnit sig stor uppmärksamhet, och jag antar att motionärerne i denna Kammare kunna vara intresserade att höra de motiver, som af deras franska meningsfränder blifvit anförda. Jag skall för den skull meddela några utdrag. Det heter: »Jordbruket befinner sig för närvarande i en kris, hvartill landets ekonomiska historia icke uppvisar något motstycke. Man känner Amerikas produktionsförmåga.

Angående införande af spanmålstullar.
(Forts.)

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Indien kommer att öfverträffa Amerika, och följden blifver att vår hveteproduktion kommer att utsättas för en ännu större konkurrens än den, som för närvarande nedtrycker densamma. — — — Hvetedodlingen är i vissa distrikt i stort betryck, och den öfvergifves helt och hållet. Jordvärdet har sjunkit i hög grad, till skada för nationalförmögenheten och äfven för statskassan. — — — Man bör gå till väga med försigtighet, men vi äro öfvertygade, att en lindrig tullförhöjning ej kommer att öka brödspriset. Om priset å hvete ökas med två francs, kommer priset i själfva verket knappt att uppgå till hvad som förr ansågs för lägsta priset. — — — Den jordbrukande befolkningens nöd är sådan, att tvekan ej är möjlig. Vi veta dessutom att, om vi återgifva jordbruket sin lifskraft genom att åter införa jemvigt i sädesprisen, komma vi att derigenom icke blott skaffa arbetsförtjenst åt landbefolkningen, utan äfven afsättning åt industrien, som för närvarande till följd af brist på afsättning befinner sig i elände.»

De ärade motionärerne i den svenska Riksdagen torde känna väl igen åtskilliga af dessa motiv. De äro ju alldeles de samma som de, hvilka blifvit anförda af våra svenska skuddstullsvänner. Men icke är den tafra de franska motionärerne upprulla öfver ställningen i det tullskyddade Frankrike synnerligen inbjudande, om man vill se tullskyddets verkningar. Deremot visar denna tafra — hvad detta system alltid måste föra med sig — ständigt ökade anspråk på höjda tullar, hvartill komma de oundvikliga striderna mellan de af tullar skyddade näringarna inbördes, af hvilka strider vi nyligen hört omtalas ganska starka yttringar från Tyskland. Dessa ständiga strider vid sidan af fortgående nöd och bekymmer för näringarna, det är hvad utlandet har att visa oss.

Vare det dock långt ifrån mig att säga, att de svåra konjunkturerne i utlandet äro en följd af tullsystemet. De hade varit oundvikliga, vare sig tullskydd funnits eller ej, ty det ena systemet så väl som det andra står vanmäktigt, då det är fråga om att förekomma sådana sorgliga konjunkturer, som under de senare åren öfvergått verlden.

Då jag sålunda icke kunnat finna utlandets exempel bevisande för ett insläende på tullskyddssystemets väg, ber jag Er, mine herrar, därför icke tro att jag är alldeles oätkomlig för lärdomar från utlandet. Det finnes en sida i nyare tiders tullpolitik, der vi onekligen hafva att lära af utlandet, och det sker genom att se till, huru staterna sins emellan genom handelstraktater betinga sig förmånligare afsättning i andra länder. Nu hafva visserligen äfven vi traktater med nästan alla länder, men de flesta af våra traktater äro baserade på grundvalen af behandling såsom den mest gynnade nation. Det är endast tre stater, med hvilka vi afslutat tarifftraktater, hvarigenom vi betingat oss billigare tull för varor kommande från vårt land, emot det att vi nedsatt tullen å varor från dessa tre länder. — Men den omständigheten, att vi äro bundna med öfriga makter genom klausulen att medgifva dem den mest gynnade nations behandling, förorsakar att, när vi gjort en tullenedsättning för ett land, så hafva vi äfven måst medgifva samma tullenedsättning för alla öfriga länder, utan att hos dem kunna utverka något särskildt vederlag i fråga om afsättningen till dem af våra alster.

Detta är onekligen i vissa fall en olägenhet för oss, men denna olägenhet kan icke afhjelpas annorlunda än genom införande af differentialtullar. Dessa äro visserligen en form för tullbeskattningen, som i praktiken medför ganska afsevärda svårigheter. Men om dylika tullar ej i praktiken äro så lämpliga, ega de dock i vissa fall ett värde deri, att de utgöra ett medel för regeringen att vid traktaters ingående med främmande makter kunna bereda landet en gynsammare afsättning för dess alster. Ur den synpunkten hafva de ock i vissa länder accepterats, och det skulle därför icke förundra mig, om man önskade inslå på ett sådant system äfven i Sverige. Jag vill sålunda säga att, om Riksdagen hos regeringen begärde utredning, huru vida ett sådant system skulle kunna äfven hos oss med fördel tillämpas, så skulle jag tillstyrka, att man med det största intresse egnade sig åt den frågans närmare utredning. Men, märken väl, att systemet med differentialtullar afser att låta den högre taxan tillämpas endast mot vissa länder, under det att importen af samma vara från andra länder står öppen under gynsammare vilkor. Derigenom skiljer sig detta system från det allmänna skyddssystemet.

För att nu emellertid återkomma till den fråga, som här föreligger, ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att när man anställer jemförelser med öfriga länder, synes man äfven väl mycket förbise de egendomligheter, som vårt lands geografiska läge erbjuder. Jag syftar härvid i främsta rummet på Norrland, som icke är mäktigt att producera spanmål, tillräckligt för eget behof, utan egnar sig åt en näring, hvars produkter utföras ur landet och betalas efter priset på verdensmarknaden. Äfven med den mest blinda tro på den lyckliga återverkan, som spanmålstillarne skulle medföra för öfriga näringar i landet, så lär väl ingen dock vilja påstå, att dessa tullar skulle sträcka sina välgörande verkningar äfven till Norrlands skogar. Sådant är ju alldeles otänkbart; och Norrland utgör dock en ganska betydlig landsdel. Det finnes dessutom andra stora sträckor i vårt land, der det lever en befolkning, som icke kan hemta sitt behof af brödföda från de obetydliga tegarne vid deras bostäder; jag menar hela vår kustbefolkning, som har sitt uppehälle af sjöfart och fiske. Icke heller denna befolkning lärer kunna hoppas på någon lycklig återverkan af stegrade spanmålpris. Utskottet synes ock vara villigt att erkänna, att genomförandet af dess förslag skulle kunna på vissa håll medföra uppoffringar. Utskottet erkänner det uttryckligen, men Utskottet synes vara benäget att hänvisa deras intressen, som skulle nödgas göra dylika uppoffringar, till de så kallade partiella intressena. Mine herrar, kunna vi tala om *partiella intressen* då det gäller en så *stor del* af vårt lands befolkning, som här är i fråga? Skulle man då icke, om man tänker på hela svenska folket, möjligen med lika mycket fog kunna till de partiella intressena hänvisa deras, som producera spanmål i den utsträckning, att de kunna skörda någon nämnvärd vinst af spanmålprisens stegring genom tullsatser? Men svarar man: jordbruket är dock vår modernäring, och dess välfärd är för hela landet af största vikt. Ja, mine herrar, det är en obestriddlig sanning; och det är en sanning, som måste göra det till en allvarlig om-

*Angående
införande af
spanmål-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)

sorg för statsmakterna att för denna närings befordrande göra hvad göras kan. Statsmakterna i vårt land hafva ju ock i alla tider visat sig intresserade för jordbrukets förkofran. Äfven under den senare tiden hafva i det afseendet vidtagits åtskilliga förfoganden, och ännu på de senaste dagarne har från regeringens sida utgått ett och annat initiativ, afsedt att verka till jordbrukets gagn. Med den sammansättning den svenska Riksdagen har, och med den sakkännedom, som den i följd deraf inom sig eger på detta område, böra dock värderika initiativ i jordbruksnäringens intresse vara att i främsta rummet förvänta från Riksdagen, och jag kan försäkra herrarne, att regeringen skall med den största omsorg och välvilja taga i öfvervägande hvad som kan i det hänseendet från representationen frambäras. Det enda, hvarom meningsskiljaktighet här råder, är, huru vida spanmålstullar äro det rätta sättet att komma denna vår modernäring till hjälp, eller med andra ord — för att rent uttala min åsigt — huru vida det kan vara lämpligt eller ens rättvist att genom skatt på brödfödan låta samhällets alla medlemmar efter hufvudtalet lemna bidrag till jordbrukets förhjälpande. Deri ligger nemligen sjelfva frågans kärna. Vi veta, att man ur skattesympunkt i allmänhet icke ställer synnerligen högt de så kallade kapitations-skatterna. Dylika skatter kunna dock tolereras och ega en viss användbarhet, om de hålla sig inom en mycket anspråkslös gräns i fråga om beloppet, men här är fråga att pålägga en kapitationsskatt till vida högre belopp, än man någonsin förut hört omtalas; och dertill kommer, att skattskyldigheten kan anses här inträda redan vid en ålder, för hvilken man eljest aldrig har en tanke på utgörande af någon skatt; tullen å brödfödan utkräves jemväl för de späda barnen. Kan det vara rimligt att pålägga en sådan skatt? För min del får jag säga, att jag skulle anse det vara mera naturligt och mera korrekt, om man stadgade, att jordbrukaren skulle för hvarje tunna spanmål, han sålde, få på vederbörande landtränteri uppbära ett visst tillskottsbelopp. Då skulle man åtminstone få se den rätta betydelsen af den beskattning, som det nu ifrågasättes att införa, och man skulle icke låta förvillia sig af den form, under hvilken förslaget nu framträder, och då skulle man äfven vinna den fördelen, att den uppoffring, som för jordbrukets skull ansågs nödig, kunde lämpas efter samhällsmedlemmarnes skatteförmåga, och skatten utgå efter andra och rättvisare grunder än hufvudtalet. Mine herrar, då jag uttalar denna min uppfattning af frågan, är jag dock lika villig som skyldig att öppet förklara, att jag är fullkomligt öfvertygad, att de aktade män, som inom denna Kammare ifrå för spanmålstullar, icke skulle göra det, om de hade den öfvertygelsen, att hvad jag nu sagt vore korrekt. De äro, derom är jag fullkomligt förvissad, ledda af patriotiska motiv, och tro verkligen, att man godtgör saken genom att bereda äfven andra näringar ökad tullskydd, och att sedermera ett fullständigt skyddssystem återverkar välgörande på hela landet och särskildt gagnar arbetarne.

Hvad nu först det der allmänna skyddssystemet beträffar, torde, trots tullvännernas redbara afsigter, hvarpå jag visst icke tvifflar, omständigheternas makt likväl blifva större än deras goda vilja, och möjligheten

för dem att kunna genomföra sina afsigter vara ganska tvifvelaktig. Ty, mine herrar, ett så kalladt konsekvent genomfördt tullskyddssystem är icke någon lätt sak att åstadkomma. De olika industriernas intresseu äro ofta afgjordt stridande mot hvarandra och äfven, om vi voro obundna af traktater, som nu i många fall ställa sig hindrande i vägen, skulle de få veckor, som återstå för Bevillnings-Utskottets arbeten, sannerligen icke vara tillräckliga att lösa ett så svårt problem som utarbetandet af en ny tulltaxa, bygd på skyddsprincipens fullständiga tillämpning. Detta är något som jag från min ståndpunkt naturligtvis icke har anledning att beklaga, men jag anför det endast för att uttala min farhåga, att det tullskyddssystem, man vid denna riksdag skulle åstadkomma, säkerligen blefve såsom sådant endast ett halfgjordt arbete. Och hvad angår det nya systemets inflytande på arbetslöner och arbetarens ställning, hafva vi just icke synnerligen uppmuntrande exempel från utlandet i den vägen. Tvärt om hör man ju derifrån en ständig klagan öfver sjunkande arbetspris. Och huru skulle det ock vara möjligt att med tullvännernas egen bevisföring förlika, att spanmålstillarne skulle verka förbättring i arbetarnes vilkor? Man klagar ju öfver jordvärdets sjunkande; och derföre vill man nu förebygga sådant och söka i stället åstadkomma en stegring af detta värde genom ökade spanmålspris, framkallade genom dessa tullar. Nå väl, om de ökade inkomster, som skulle tillflyta jordbrukarne, skola verka till höjande af jordvärdet, huru mycket tro väl herrarne blifva öfver för att både bereda den öfriga industrien en ökad afsättning för sina alster och höja arbetslönerna? Visserligen kan en höjning af arbetslönerna komma att inträda såsom följd af stegrade lefnadskostnader, ty på grund af en viss naturnödvändighet kunna arbetslönerna i regeln icke sjunka under kostnaden för de nödvändiga lefnadsbehovens tillfredsställande, men det visar sig dock, att höjningen af arbetslönen i allmänhet följer endast mycket långsamt efter höjningen af lefnadskostnaderna, och för öfrigt är den satsen ganska allmänt konstaterad, att det icke är inom de skyddade näringarna som arbetaren företrädesvis åtnjuter de gynsamaste vilkoren. Jag är nog lycklig att till stöd för denna min uppfattning — efter som jag nu kommit in på frågan om lämpligheten af detta förslag ur synpunkten af dess inverkan på arbetarne — kunna åberopa en af Bevillnings-Utskottets egna auktoriteter. Utskottet talar nemligen om att äfven danska regeringen framlagt ett förslag i syfte att bereda tullskydd åt de danska jordbrukarne. Detta är sant och Utskottet har äfven citerat några rader af motiven till detta förslag, som tydligen visa dess skyddsvänliga syfte i jordbruksnäringens intresse. Men som herrarne väl veta, inskränkte sig det danska förslaget till tull på mais och korn, och valet af dessa artiklar förklarades uttryckligen bero af de egendomliga skatteförhållanden, som finnas i Danmark i afseende på bränvins- och öltillverkningen och man åsyftade att med de föreslagna tullarna särskildt åtkomma bränvinsbrännerierna och ölbryggerierna i landet, på samma gång man naturligtvis ville främja jordbruket. Men hvad säger den danske konseljpresidenten i det tal, hvarmed han i folkethinget motiverade regeringsförslagets framläggande

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

och hvilket tal jag här håller i min hand i ett officiellt aftryck. Jo, efter att hafva omtalat, huru införseln af råg från utlandet till Danmark tillväxt under de senare åren och öfverstigit utförseln deraf, säger han: »En tull på införseln af råg skulle efter all sannolikhet icke obetydligt bidraga till att förhöja priset på råg, men det förefaller mig vara öfvervägande betänklighet vid — jag vill åtminstone icke föreslå det — att lägga tull på det spanmålsslag, som är det hufvudsakliga näringsmedlet för landets befolkning under sådana förhållanden som de närvarande, då det är naturligt att de små lida med de stora.»

Der se herrarne, huru en regering med utpreglad skyddsvänlig tendens dock afhåller sig från att föreslå tull på råg såsom tillhörande de oundgängligaste lifsförnödenheterna just med hänsyn till de smås intressen. Skulle deras intressen vara mindre beaktade af svenska Riksdagen? Jag kan icke föreställa mig det.

Mine herrar, arbetarefrågan tränger sig i vår tid till allt större uppmärksamhet i alla länder och den skall säkerligen under den närmaste framtiden öfver allt förelägga statsmakterna många ömtåliga problem till lösning. Det har redan af en föregående talare erinrats om de lyckliga förhållanden, som råda i vårt land och hvilka kunna låta oss hoppas att lösningen af dessa frågor här skall ske med mindre svårighet än på andra ställen, och i min tanke är den svenska Riksdagens demokratiska skaplyne en löftesrik borgen i detta afseende. Det är också från denna synpunkt sedt som jag i det längsta betvivlar, att Bevillnings-Utskottets uppfattning kan delas af Riksdagens flertal och att detta flertal skulle vara sinnadt att medverka till ett beslut, hvars betydelse måste af arbetarne uppfattas såsom på ett kämbart sätt berörande deras billiga anspråk att icke få sin brödföda fördyrad genom tullar. Arbetare- och spanmålstullfrågorna hafva ett mycket naturligt samband med hvarandra. Detta är lätt att inse. Historien har också i alla tider bekräftat detta samband, men man måste studera historien på ett annat sätt än en ärad talare i går på förmiddagen, som tycktes vilja bibringa Kammarern den föreställningen, att det i England var medvetandet om dess industriella och kommersiella öfvervigt, som föranledde afskaffandet af spanmålstullarne. Så var visserligen icke förhållandet, utän det var den starkt tillväxande oviljan hos den stora massan af folket mot dessa tullar, som åstadkom deras fall, och de borttogos först sedan landets godsegare sjelfva insågo, att de icke längre vågade bibehålla dem. Detta förringar icke sir Robert Peels förtjenster i detta hänseende, ty han insåg hvad ställningen kräfde och tog därför frågan om hand. Han hade öppen blick för framtiden, han insåg att det för landets bästa var fördelaktigast att vidtaga en sådan åtgärd och att Englands jordbruk och industrier kunde framgångsrikt bestå utan tullskydd, men det var icke för denna åskådning spanmålstullarne föllo, utan det var för en mäktig folkopinion. Mine herrar, om nu här i dag eller i morgon några rösters öfvervigt skulle införa spanmålstullar hos oss och man derpå vidare skulle etablera ett fullständigt skyddstullsystem här i landet, tron I icke att äfven hos oss en mäktig folkopinion skulle kunna verka derhän, att efter ett eller

annat år det parti, som nu har majoriteten, skulle kunna förvandlas till minoritet? Detta är mer än antagligt och jag ber därför till de många, som jag här hört säga, att de väl icke af själ och hjerta äro öfvertygade om dessa tullars gagn, men att det dock icke kunde vara farligt att under ett eller annat år försöka dem, emedan, om experimentet icke lyckades, man ju kunde taga bort dem igen, få ställa den den uppmaning att väl betänka sig, innan de medverka till ett sådant beslut. Stabilitet är nemligen något, som man sätter högt värde på i all tullagstiftning och, om man inför en tull till skydd för en eller annan näring och efter en kort tid åter tager bort tullskyddet, å har denna näring deraf större skada än om den aldrig erhållit något skydd. Näringslivet behöfver stadga och säkerhet, om det skall trivas, och den osäkerhet i tullagstiftningen, som skulle blifva en nödvändig följd af att man nu tillskapade ett system, som måste blifva utsatt för ständiga ryckningar och der man vid hvarje riksdag hade att vänta förslag om tullarnes borttagande, kan sannerligen icke verka välgörande för våra näringar.

Till dem af herrarne, som ännu äro tveksamme, ber jag få rigta ännu ett ord. Jag har här under diskussionen hört, att det är många, som anser att ifrågavarande tullar väl icke i någon afsevärd mån skulle direkt hjälpa våra landbrukares närvarande betryck, men de skola dock ingifva dem mod och förtröstan, säger man. Jag må tillstå, att jag blifvit i högsta grad förvånad öfver ett sådant resonnement, och finner det ganska egendomligt att man dermed synes vilja öfverflytta denna fråga från realitetens grund in på känslans område. Mod och förtröstan fordras under pröfningsens dagar, det är sant, och pröfningsens dagar äro nu inne för det svenska jordbruket och näringarne, men aldrig hade jag kunnat tro, att man skulle vilja framkalla dessa moraliska egenskaper genom skattelagar af den beskaffenhet som här är i fråga.

Jag har nu öppet, så som jag alltid plägat göra, uttalat mina åsikter, väl vetande att jag på vissa håll kommer att dömas hårdt därför. Jag vet på förhand att, om anhängarne af tullsystemet nu icke vinna seger, detta skall mot regeringen framkalla mycken bitterhet, men, såsom jag sade i början af mitt anförande, regeringen har varit skyldig att uttala sin mening i en så viktig fråga och den har dermed endast fullgjort en pligt, för hvilket den enligt min tanke så mycket mindre förtjenar att klandras som regeringen endast vidhåller de grundsatser, hvilka statsmakterna i vårt land sedan trettio år tillbaka omfattat och under hvilken tidrymd det visat sig att, såsom den opartiske betraktaren måste medgifva, vårt lands ekonomiska utveckling dock gått i högst anmärkningsvärd grad framåt. Detta system har emellertid lika litet som hvarje annat sådant kunnat afvärja följderna af de svåra konjunkturen, som nu göra sig gällande i hela världen, alldeles oberoende af den olika tullagstiftningen i de särskilda länderna. Dessa konjunkturen hafva framkallat ett svårt betryck, men vårt land har förut genomgått svåra pröfningar, man har numera börjat glömma de förskräckliga former, under hvilka nöden förut framträdde. Det hör till de stora välsignelserna af den senare tidens ekono-

*Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

miska utveckling, att man nu är förskonad från dylika olyckor. Jag erkänner dock, att det närvarande betrycket i och för sig är tillräckligt stort och att det vore önskvärdt, att vårt folks alla goda krafter kunde enas för att i sämja arbeta på att besegra eller hårda ut under svårigheterna och det är därför så mycket mera beklagligt att man nu står splittrad i två partier inför den här föreliggande frågan. Regeringen har emellertid velat uttala sin mening i saken — det tillhör nu svenska folkets representanter att fatta sitt beslut.

Herr Ekman: Det kan synas vågadt att efter en så sakrik och uttömmande utredning, som vi nyss hafva hört, taga till ordet, men frågan är af den stora betydelse, att den kräver att en hvar af oss tydligt och klart afgifver sitt votum och sålunda gifver sin mening till känna. Jag tror knappast, att någons mening numera låter ändra sig, ty en och hvar har utau tvifvel redan sin öfvertygelse; men det oaktadt känner jag sjelf ett behof af att få gifva min åsigt till känna, lika väl som jag känner mig dertill manad på grund af de petitioner, som kommit mig tillhanda med uppmaning att protestera emot dessa spanmålstullar, som man nu synes vilja pålägga oss. Jordbrukarne befinna sig, såsom vi här ofta hört upprepas, i en mycket betryckt ställning och detta erkännes ju af alla. Men den stora frågan är, huru vida detta betryck bör upphjelpas genom så onaturliga medel som skyddstullar. För min del tror jag, att landtmännen nu stå i begrepp att emot de öfriga medlemmarne af samhället begå samma orättvisa som dessa under många år begått emot jordbrukarne, nemligen att för bestridandet af åtskilliga utgifter taga dertill erforderliga medel ur deras fickor. Landtmännen hafva under många år i afseende å en mängd utgifter och skattebördor fått bära dagens tusga och hetta; det kan icke förnekas. Nu söka de i sin tur att upphjelpa sin ekonomiska ställning derigenom, att de vilja låta andra hjälpa dem ur det betryck, hvori de befinna sig. Jag är för min del öfvertygad, att det tryck, hvarunder landtmännen nu arbeta, måste afhjelpas genom helt andra medel. Det var en talare, som yttrade sig näst före Hans Excellens Herr Statsministern, nemligen Herr Sjöcrona, som påpekade åtskilliga, som jag tror, rätt beaktansvärda orsaker till detta betryck. Det är icke brist på tullar som förorsakat, att jordbrukaren nu befinner sig i en tryckt ställning, utan det är, såsom den nämnde talaren tydligt framhöll, öfverspekulation och begär att lefva högre än tillgångarne gifva vid handen, som mäktigt bidragit till detta betryck. Detta visar sig bäst, om man endast går några årtionden tillbaka i tiden och jemför förhållandena med landtmannen nu och då. Det är icke underligt, om landtmannen nu har åtskilliga svårigheter och ganska stora svårigheter att dragas med, ty han har nu inrättat sitt lif på helt annat sätt än t. ex. för 30 år sedan. Om jag endast tänker på tienstfolkets aflöning nu och förr, så är den ju väsentligt olika; ty då bonden förut aflönade sin dräng, skedde detta med en obetydlig kontant lön. Lönen utgick till största delen i natura med kläder, som tillverkades såsom handaslöjd af kvinnorna vid gården. Nu deremot är detta aflöningsätt helt och hållet öfvergifvet, och bon-

den måste betala sin dräng med kontant aflöning af ända till 200 kronor och deröfver för året. Dessa kontanta utgifter tillika med allmogens högre lefnadsbehof för egen del nu mot förr hafva fördyrat deras lefnadskostnader och försvårat dess existens. Allt detta tror jag är väl förtjent att här behjertas och därför har jag nu särskildt velat betona det.

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Man har sagt, att tullar skulle hjälpa upp de tryckte landtbrukarne och försätta dem i en god ekouomisk ställning, och en talare från Öland framhöll här i går, hurusom en mängd andra saker voro skyddade och ansåg därför, att äfven sädesproduktionen borde skyddas. Jag tror för min del att det förhåller sig litet annorlunda med den saken. Om jag antager, att tull skulle kunna gagna öfriga industrigrenar, så är det ju därför icke samma förhållande med jordbruket. Om man t. ex. lade tull på jernproduktionen, så skulle denna tull, under förutsättning att den vore gagnelig, komma *alla* jernproducenter till godo från Norrland ned till Sveriges sydgräns, hvarhelst sådan produktion finnes. Men helt annorlunda gestaltar det sig med jordbruket. Sättes tull på spanmål, kommer denna tull icke alla jordegare till godo, utan naturligtvis endast dem, som hafva någon spanmål att sälja. Detta har så många gånger blifvit sagdt och om-tuggadt, men kan dock icke nog ofta sägas, emedan det är en sanning, som man synes alldeles vilja förbise. Särskildt skulle de provinser som ej producera spanmål, blifva lidande af denna tull, speciellt Norrland, som enligt gjorda beräkningar skulle komma att få utgifva omkring 1,600,000 à 1,700,000 kronor blott för den föreslagna spanmålstullen.

Man har vidare framhållit, att det har visat sig en betydlig minskning i exporten på de senare åren och att orsaken dertill skulle vara att finna i vår saknad af tull på spanmål. Men man betänker icke, att folkmängden tillväxt betydligt med hvarje år; och då man icke kan säga att jordbrukets utvidgning hållit jemna steg med denna folkökning, är det ju alldeles tydligt att importen måst ökas för att fylla de behof, som icke kunnat fyllas genom den inhemska produktionen. Dessutom tror jag också, att en mängd jordbrukare börjat inse vigten af att vända sig från sädesproduktionen och till ladugårds-skötseln m. m. Under det nemligen exporten af säd minskats och importen deraf ökats, har exporten af andra jordbrukets alster ökats. Så t. ex. finner man af Kommerskollegii berättelser, att år 1884 utfördes lefvande djur till ett penningvärde af 11,729,833 kronor, under det att utförseln af sådana år 1879 representerade ett värde af icke mera än något öfver 5,000,000 kronor. Detta visar således på dessa år en stegring af något öfver 6,000,000 kronor. På samma sätt förhåller det sig med utförseln af smör. Denna hade, förvandlad i penningar, år 1884 stigit till något öfver 17,000,000 kronor, ifrån att år 1879 hafva varit endast 8,741,520 kronor.

Det har flera gånger yttrats från protektionisternas läger, att det icke är fråga om att höja spanmålsprisen, utan endast att bereda marknad för afsättning af säd; men sådant tal är ju icke egnadt att stärka förtroendet till saken. Ty det är ju alldeles klart, att man

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

är missnöjd med det låga priset och att man vill hafva detta höjdt. Derpå går ju hela arbetet och sträfvan det ut och detta må väl erkännas, eftersom jordbrukaren icke kan blifva hjälpt med införandet af tull, men med bibehållande af det låga priset.

Det har af framstående protektionister här i Kammaren framhållits, att det icke är så mycket fråga om att införa tullar eller höja de nu låga tullsatserna som att bryta det i våra tullförhållanden rådande *systemet*. Nå väl, det tror jag också, och det är just detta som ingifvit mig sådan farhåga för den förändring man vill åstadkomma. Ty om *systemet* brytes och man kommer in på skyddstullsystemet, så vet man icke hvar det kommer att sluta. Sätter man i år på spanmålen en tullsats af 2 kronor per 100 kilogram, så vet man icke hvilka fordringarne blifva nästa år.

Någon yttrade under gårdagens plenum, att arbetsgifvarens välbefinnande är arbetarens välstånd. Ja, jag erkänner att det finnes ett inre samband mellan arbetsgifvare och arbetstagare, men man må komma ihåg att det är ännu obevisadt att det är *tullen*, som bidrager till detta välbefinnande.

Jag hade också tänkt anföra åtskilligt angående tillståndet i en mängd länder, som åberopades under gårdagen, men Herr Statsministern har nyss, likasom förut Friherre Fock, vidrört denna sak, så att jag icke behöfver upptaga Kammarens tid dermed. Jag tager mig dock friheten att anföra några ord ur svensk-norske konsuls i Hamburg konsulsberättelse år 1885 till Utrikesdepartementet. Han säger:

“Sedan hittills vidtagna åtgärder, särskildt förhöjningen af spanmålstullen, visat sig icke kunna afhjelpa det betryckta tillståndet, har den tyska landbrukarekongressen uttryckt förhoppning om en förbättrings inträdande genom införande af en internationel, på fördrag grundad dubbel myntfot, och har i sådant syfte aflåtit petitioner till Riksdagen och Rikskanslersemetet.”

Från öfriga länder hafva vi, såsom sagdt, hört tillräckliga skildringar. Att åter å andra sidan inom vårt land röster med anspråk på auktoritet på allvar hafva höjts *mot* spanmålstillars införande, må ej förbises och jag ber i sådant afseende blott att få hänvisa Kammarens ledamöter till det utlåtande, som Landbruksakademien förvaltningskomité afgifvit. Der bevisas att det icke är brist på tullar, som åstadkommit det nuvarande betryckta tillståndet, utan att anledningen dertill, enligt komiténs åsigt, är att söka i åtskilliga andra förhållanden, hvaribland komitén särskildt framhåller följande såsom de viktigaste, nemligen jordvårdets oupphörliga stegring, jordegendomens belastning med dryg gäld, brist på erforderligt rörelsekapital, en del jordbrukares saknad af tillräckliga, på vetenskaplig grund hvilande insigter och slutligen ett allt för långvarigt fasthållande vid ett visst landthushållningssystem, det extensiva jordbruket. Jag skall också bedja att få anföra några ord af en, åtminstone bland protektionisterna, erkänd auktoritet, nemligen Herr Grefve Sparre, samt dervid återgifva hans yttrande vid invigningen af en jernbana i vestra delen af Sverige, deri Herr Grefven påminde om att landbruket kommer

att gå svåra tider till mötes i följd af de låga sädesprisen. *Höga tullar voro ej tillräckliga att bringa ändring i missförhållandena.* Dertill fordrades vida mera. Landtbrukaren måste sköta sin jord bättre, med grunddikning, lämpliga gödningsämnen m. m. Ladugårds-skötseln borde ryckas upp. Man finge icke längre såsom nu svältföda sina kreatur, hvilka lemna en tunn och mager mjölk i stället för en sådan som mejerierna kunna mottaga med fördel. "Man säger — fortfor talaren — att vi äro fattige. Men det är ingalunda fallet; vi äro *late*. Vi följa icke med vår tid. Vi lägga icke ned det arbete vi borde." Och Herr Grefven fortsatte:

Angående införande af spannmåls-tullar.
(Forts.)

"Detta om jordbruket, vår modernäring. Rörande industrien vill jag nämna några bevis på huru vi stå efter andra folk. Den halm, som användes till stråhattar och det vide som brukas till korgtillverkning, tagas från Tyskland, medan vi hafva halm nog och icke odla pilen, som dock trifves väl hos oss. Oss vidlåder en oförlätlig sömninghet."

Den tidningsreferent, som återgaf detta Herr Grefvens tal, berättade, att detsamma mottogs med mycket jubel af åhörarne och jag undrar icke deröfver, ty det var ju ett förträffligt tal angående den saken.

Hvad som slutligen gör mig alldeles obenägen för att lägga tull på spannmål har nyss blifvit på ett kraftigt sätt framhållet, men kan icke nog ofta upprepas och betonas, nemligen den omständigheten, att vår arbetarebefolkning kommer att få bära tyngsta bördan af denna tullskatt. Är det verkligen sant, att, såsom en talare angifvit i sin reservation, denna skatt skulle hafva den verkan, att t. ex. en familj, bestående af fem medlemmar, nemligen man, hustru och tre barn, skulle få en ökad utgift af omkring 36 kronor, så är detta någonting alldeles oerhördt. En arbetare, som har 600 kronors aflöning om året — och många arbetare finnas, som hafva ännu mindre inkomster — skulle få betala omkring 6 procent på sin inkomst, eller sex gånger högre afgift än den, som utgår efter bevillningen. Det är något alldeles oerhördt att vilja pålägga arbetaren något sådant och det finnes väl knappast någon skatt, som är så förhatlig som just bröds-katten. Den är, såsom Hans Excellens Herr Statsministern påpekade, så mycket mera förhatlig, som den träffar personer, innan dessa ännu inträdt i den ålder, då de blifva beskattade efter bevillning och denna skatt följer sedermera dem ända till dess de blifva gråhårigubbar. Det är på grund häraf som jag icke kan vara med om att fördyra brödet för arbetaren, hvilket jag anser vara ovärdigt den svenska Riksdagen.

Slutligen ber jag att få vända mig mot en talare, som i går afton hade ordet, och emot hans då gjorda beräkningar, nemligen mot talaren på vermlandsbänken, Herr Unger, då han, såsom han sade, höll sin vidräkning med Herr Johan Johansson i Noraskog beträffande dennes påstående att den svenska statskyrkans presterskap skulle genom tullarnes antagande få ett litet nätt dyrtidstillägg till ett belopp af omkring 750,000 kronor. Denna vidräkning har Herr Johan Johansson lemnat åt de frikyrkliga att besvara. Jag hade visst icke tänkt att besvara

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

den frågan, om icke en af kyrkans män här försökt att reducera denna summa så, att det slutligen icke återstod mera än 8 kronor, som en hvar af kyrkans män skulle få i vinst af tullförhöjningen. Med 750,000 kronor, säger Herr Johansson, skulle lönebidraget till presterskapet förökas, om man pålägger den här föreslagna skatten. Men, säger den andre talaren, från detta bidrag afgår först en tredjedel för hafren, som icke kommer att beskattas, och vidare en tredjedel för kornet, som icke kan blifva mycket beskattadt, ty deraf producera vi tillräckligt sjelfve; återstår alltså skatten för den tredje tredjedelen eller rågen och den stiger naturligen icke till mera än 250,000 kronor. Vidare påstod han, att denna beskattning skulle fördelas på tio år och dividerade fördenskull 250,000 med tio och fick således ned summan till 25,000 kronor. Vidare uppgaf han, att det finnes 3,000 prester i Sverige, och på så sätt fick han det till 8 kronor på hvar. Ja, på det sättet kan huru stora summor som helst nedsättas till ett intet, och jag vill härmed inlägga min protest mot ett sådant beräkningssätt. Jag vill äfven bestrida uppgiften, att en tredjedel af presterskapets aflöning utgår med hafre. Jag vill dock icke dermed förneka möjligheten af att så kan förhålla sig på ett eller annat ställe, såsom t. ex. i Vermland. Jag tror på herr prostens uppgift, att det är så der; men hvad som är alldeles säkert, det är, att så icke sker i Norrland. Om i aflöningen på ett eller annat ställe inom landet möjligen kan till någon liten del ingå hafre, så är dock regeln den, att aflöningen utgår med hälften råg och hälften korn, och ehuru jag icke så noga känner till förhållandena i det öfriga Sverige, tager jag dock för afgjort, att man i de sädesproducerande landskapen icke beräknar presternas aflöning efter hafren, utan efter rågen och kornet; och är så förhållandet, ställer sig ju saken helt annorlunda, så att man icke kan hafva rätt att taga bort en tredjedel af det belopp, hvartill skatten på råg och korn skulle uppgå, hvarför jag för min del anser Herr Johanssons beräkning ganska säker. Att förfara på sätt Herr Unger gjort och dividera med tio och säga, att det blifver endast 25,000 kronor kvar, duger alltså icke. Ty det är ju lätt att förstå, att för hvarje år skall det angifna antalet tunnor spanmål utgå, och den af Herr Johansson gjorda beräkningen är ju icke för tio år, utan för hvarje år, och hvarje års tull verkar ju förhöjning. Således tror jag icke, att herr prostens beräkningar hålla stånd. Jag vill taga ett exempel. Jag känner en komminister i Norrland, som i lön har 400 kubikfot spanmål, hälften råg och hälften korn. Antag nu att efter införandet af tullen värdet å hvarje kubikfot skulle ökas med $37\frac{1}{2}$ öre eller jag vill icke säga mera än med 25 öre. Då är det ju tydligt, att han derigenom får en tillökning i sin lön af 100 kronor; — det är ju den enklaste sak i verlden och som man icke kan förneka. Men hvilka skola då betala denna tillökning, dessa 750,000 kronor? Jo, hemmansegarne. Förra året tror jag helt säkert, att en hel del af landtmännen här voro ledsna öfver att nödgas anslå $\frac{3}{4}$ million till ett så fullkomligt improduktivt ändamål som att bygga kyrktorn.

Nu åter är det fråga om att hidraga till presterskapets aflöning

med $\frac{3}{4}$ million, men — märk väl — *årligen*. Detta nu endast i förbigående med afseende på denna sak.

Herr Talman! Det är på grund af hvad jag här haft äran anföra, som jag af full öfvertygelse yrkar afslag å Utskottets betänkannde.

*Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)*

Herr Jönsson i Gammalstorp: Då jag i går instämde med Herr Anders Petter Danielson, hade jag icke tänkt att sedermera begära ordet i denna fråga, men en talare på stockholmsbänken, Herr Richard Gustafsson, har föranlett mig dertill. Han sade nemligen, så vida jag icke hörde fel, att han erhållit en skrivelse från fiskare i Listers härad, af innehåll att de voro rättslösa och icke hade någon representant i Kammaren. Jag ber då få upplysa, att desse fiskare verkligen hafva en representant i Kammaren, ehuru denne representant icke ansett sig böra uppträda oftare än behöfvat påkallat och icke heller velat upphäva sig till banérförare eller målsman för särskilda folkklasser, utan mera sett på hela landets väl och fördel. Hvad nu ifrågavarande skrivelse beträffar, vet jag icke huru den tillkommit, men som jag känner denna befolkning mycket nära, tror jag att den åstadkommit på tillskyndan af någon framstående frihandlare der i orten; och jag är fullkomligt öfvertygad att det icke skulle hafva mött några stora svårigheter att der nerifrån hafva fått en skrivelse i alldeles motsatt riktning, ty befolkningen der består till allra största delen, åtminstone bland den jordbrukande klassen, af tullskyddsvänner.

Min granne här på blekingebänken omnämnde i går ett möte i protektionistisk riktning, som hållits i Sölvesborg. Jag vet icke heller någonting om detta möte, men jag känner att en stor del af de mera framstående personerna inom staden och deribland äfven borgmästaren äro protektionister.

Här har såsom skäl för afslag å Utskottets förslag framhållits, att staten icke är i behof några ökade inkomster. Jag tror icke, att det skälet är giltigt, när det är fråga om att upphjelpa en af landets näringar och särskildt då denna näring är vår modernäring. Är man rädd att staten skall få för stora inkomster, så har man ju tillfälle att nedsätta eller borttaga tullar på en del andra nödvändighetsartiklar och derigenom minska skattebördan för allmänheten.

Äfven har man sagt att, om nu de föreslagna tullarne åsättas, så kanske de komma att vara endast ett par år. Ja, det är ett skäl, som under alla förhållanden kvarstår. Huru länge dessa tullar kunna komma att fortfara, det är något som man omöjligen kan veta och jag tror att, om man skulle låta ett sådant skäl inverka på sig vid en frågas afgörande, man aldrig skulle kunna få någon reform genomförd. Jag kan således icke heller gilla detta skäl.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid, utan inskränker mig att på det varmaste yrka bifall till Utskottets förslag. Jag tror mig dermed bäst tillgodose min orts intressen och således äfven dessa fiskares fördel.

Herr Arhusiander: Vid förlidet års riksdag uttalade jag mig mot tullar å spanmål och andra lifsförnödenheter och står fortfarande

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

på samma ståndpunkt. Jag kommer således att yrka afslag å Utskottets hemställan.

Jag anser de nu föreslagna tullarne vara skatter, som äro både obehöfliga, orättvisa och ojemna. Att de äro obehöfliga finna vi deraf, att statens finansiella ställning för närvarande är i ett så blomstrande skick, att det finnes öfverskott af många millioner. Det vore derför hellre skäl att lindra skattebördorna än att öka dem genom nya. De föreslagna tullarne äro också orättvisa, emedan de mest komma att drabba de mindre bemedlade klasserna, bland hvilka dessa artiklar, mjöl och spanmål, hufvudsakligast förbrukas. Denna beskattning skulle också, såsom inkomstskatt till statsverket, blifva ganska ojemn under olika år, beroende såsom den skulle blifva af årsväxten. Det ena året kan till följd af en påkommen missväxt behöfva införas mera säd och mjöl än det andra. Denna inkomst skulle således vara mycket svår att beräkna. Under förlidet år hafva vi i allmänhet haft svag skörd i landet och det var också, enligt mitt förmenande, orsaken till att importen då var större än vanligt. Af tullverkets berättelse framgår nemligen att förlidet år importerades 43 millioner kilogram spanmål och 13 millioner kilogram mjöl mera än året förut. Hvad skörden i de fem norrländska länen beträffar, så veta herrarne att den förlidet år var ganska svag. I länsstyrelsernas berättelser betecknades den sålunda: i Gefleborgs län: "under medelmåttan"; i Vester-norrlands län: "betydligt under medelmåttan"; i Jemtlands län: "nästan missväxt"; i Vesterbottens län: "knapp"; i Norrbottens län: "långt under medelmåttan". Naturligtvis skulle till följd deraf hafva uppstått en stor brist på spanmål och mjöl, såvida icke jordbrukarne haft besparingar från föregående år att tillgå. Men skulle man under instundande år få en svag skörd i Norrland, så kan man tänka sig hvilka stora summor som skulle erfordras för inköp af lifsmedel, icke allenast för icke-jordbrukare, utan äfven för jordbrukare. Det är derför som jag för min del finner det vara ganska värdligt att införa spanmålstullar. Innan spanmålen kommer till de norrländska bygderna, blir den nog dyr ändå. Det är visserligen sant att den kan transporteras dit dels på jernväg och dels sjöledes under sommarmånaderna, men från de orter, der jernvägarne sluta och ångbåtarne stanna, skall den sedan föras långa vägar för att komma till sina bestämmelseorter i provinsernes långt aflägsna trakter, och dervid drabbas af dryga landsvägstransportkostnader. Enligt Generaltullstyrelsens berättelse importerades till Sverige under förlidet år 252,983,000 kilogram råg, korn och hvetet samt 71,829,000 kilogram mjöl. Om jag nu beräknar att de här föreslagna tullsatserna skulle tillämpas på dessa kvantiteter spanmål och mjöl, så får jag en utgiftssumma af 7,572,675 kronor. Efter hvad man sagt skall icke spanmålspriset tyngas af hela tullen. Ja, det må så vara, men största delen kommer nog att läggas på varan. Det är naturligtvis också meningen, fastän det till en del blifvit motsagdt att den inhemska spanmålen skall ökas i pris, och då torde man få tillägga en ganska betydlig summa till den af mig nu nämnda, som skulle utgöra tullen. Jag vill då fråga herrarne, om det kan vara skäl att åstadkomma en så stor utgift för den kon-

sumerande allmänheten, i synnerhet då statsverket icke är i behof af dessa medel, utan de endast skulle afses för att upphjelpa jordbruket, som det heter. Jag för min del anser, att detta sätt att hjelpa jordbruket är allt för hårda vilkor, i synnerhet för de mindre bemedlade klasserna. Jag skulle gerna vilja vara med om att jordbrukets betryckta ställning upphjelpes, om det kunde ske på något annat sätt, men icke genom vidtagandet af en åtgärd, som så mäktigt skulle ingripa i andra samhällsklassers ställning.

Jag skall be att få nämna för herrarne, huru det ställer sig i afseende på importen till Sundsvall. Den har till följd af den felslagna skörden förlidet år måst ökas med 4,000,000 kilogram mjöl mot år 1884. Hela importen utgjorde 7,641,177 kilogram hvete, korn, råg, ärtor och bönor, 9,780,000 kilogram mjöl och gryn, 196,783 kilogram malt och 4,600 kilogram kli. Om nu de föreslagna tullarne skulle tillämpas på denna import, så skulle priset å dessa artiklar ytterligare fördyras med 500,068 kronor 95 öre. Och lägges dertill tullen på de varor, som i afgifna motioner blifvit föreslagna att åsättas, å fläsk, kött, smör m. m., så komma vi, i fråga om importen till Sundsvall förlidet år, till en ökad utgiftssumma af minst 650,000 kronor. Detta endast för denna plats. När man kommer till sådana siffror, grundade på beräkningar, som icke kunna kullslås, är det icke underligt att förslaget om dessa spanmåls- och lifsmedelstullars införande väckt allmän oro och fruktan. Denna oro och fruktan har uttalat sig vid mångfaldiga tillfällen icke allenast i Norrland, utan öfver hela landet. Öfverallt hafva skarpa protester gjorts mot spanmålstullarne, petitioner, försedda med talrika underskrifter, hafva massvis inlemnats till Kongl. Maj:t och adresser öfverlemnats till enskilda ledamöter inom Riksdagen. Äfven jag har fått emottaga en sådan adress från Sundsvalls valdistrikt, hvari jag ombedes att vid Riksdagen kraftigt protestera mot den nu föreslagna beskattningen.

Nu har man visserligen sagt, att dessa tullar icke skulle åstadkomma någon ökning i prisen, men jag, för min del, kan icke förklara huru något sådant skulle kunna undvikas. Om jag till en varans förutvarande värde lägger en förhöjning i form af tull eller annat, så måste väl priset å varan derigenom fördyras. Man säger att det kommer att "utjemnas". På hvad sätt skall detta kunna ske? Icke lär väl spanmåls- eller mjölhandlanden, som får vidkännas ökade kostnader vid varans inköp, kunna sälja varan till samma pris som förut och sjelf bära kostnaden af tullen! Nej, det blir nog konsumenterna som få betala den, och deruti ligger det orättvisa. Arbetaren är i allmänhet i den ställning, att han icke har råd att få sina utgifter för lefnadsbehofven ökade. Jag finner af Herr Presidenten Wærns reservation, att han beräknat de ökade utgifterna i följd af den föreslagna spanmålstullen till 36 kronor och några öre för hvarje medelstor arbetarefamilj. Men denna beräkning är alldeles för låg. Jag har erhållit en beräkning, som gjorts af arbetare i min hemort; den upp-tager samma kalkyler, men med tillägg af den föreslagna tullen på andra lifsförnödenheter, och man har då kommit till en siffra af mellan 50 och 60 kronor. Det är för mycket för en arbetare att afstå 10

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

procent af sin årsinkomst. Kan han inbespara en dylik summa, så torde den kunna behövas till andra ändamål än bortkasta dem i tullar.

På grund af hvad jag nu anfört protesterar jag mot spanmåls- och mjöltullar och anhåller om afslag på Utskottets förslag.

Jag ber dock att ännu få yttra några ord. En talare på elfsborgsbanken sade i går, att Norrland står i stor tacksamhetsskuld till det öfriga Sverige och därför borde norrländingarne betänka sig i denna fråga. Det förvånade mig att höra sådana erinringar, ty jag trodde icke, att vid behandlingen af frågan om spanmålstullen skulle hållas en vidräkning öfver hvad Riksdagen anslagit till ena eller andra provinsens nytta under olika tider. Hvad jag vet är, att, under den lilla tid jag varit med vid Riksdagen, har Riksdagen först efter noggrann pröfning och öfverläggning beslutat öfver gjorda framställningar, utan afseende på hvilken ort de berört. Är det så att Herr Grefve Sparre menade, att Norrland under den tid, det hemsöktes af missväxt, fått understöd, så får jag säga, att det just icke var delikat att påminna om hvad man gjort för sin nödlidande nästa, i synnerhet som jag är öfvertygad, att Norrland återgäldat detta i mångfaldig grad, dels genom hjälp åt andra håll, der sådan behöfts, och dels genom att man i Norrland beredt tillfälle till arbetsförtjenst för en mängd arbetare från andra delar af vårt land.

Grefve Sparre erinrade vidare, att de norrländska jernvägarne skulle blifva våra finansers graf. I detta fall tror jag han har en orätt uppfattning af förhållandena. De redan befintliga norrländska jernvägarne lemna lika stor inkomst som jernvägarne inom öfriga delar af landet och anspråken på dem hafva varit fullt berättigade, då Norrland så länge väntat på tidsenliga kommunikationsmedel och äfven kraftigt visat hvad det velat göra därför. Ty det är exempellöst att en enda provins, såsom Jemtland, lemnat ett frivilligt bidrag af 900,000 kronor för understödjande af statens jernvägsanläggningar i Norrland. Hvad fortsättningen af den norrländska banan angår, så torde den vara fullt berättigad äfven ur den synpunkt, att Norrland deltagit i bördorna för jernvägsanläggningarne i öfriga provinser.

Bevillnings-Utskottet har också en erinran att göra till Norrland, då det säger att Norrland beredts bättre afsättning för sina trävaror genom handelstraktater. Om Norrland, i följd deraf att det har en större trävaruindustri än den öfriga delen af vårt land, fått större fördelar än andra provinser, så hafva traktaterna väl icke ensamt ingåtts endast för Norrlands bästa, utan för landets väl i sin helhet. Utskottet säger äfven, att åt Norrland lemnats fördelar genom afsättande af en fond för sågverksegarnes garantiförening. Ja, det var ett mycket godt stöd för hela rikets trävarurörelse, då dessa 3 millioner kronor i obligationer lemnades till garantiföreningen, som gagnat mycket. Men jag vill upplysa, att denna fond anlitas mera af icke-norrländingar än af dem.

Jag yrkar på de anförda grunderna afslag på Bevillnings-Utskottets förslag.

Herr Nydahl: Jag skulle lika litet nu som förra gången, då denna fråga förelåg till Kammarens afgörande, begärt ordet, derest jag icke blifvit af ett stort antal personer i min hembygd uppfordrad att inför Kammararen framföra deras protest emot att sätta tull på lifsförnödenheter. Jag skall emellertid fatta mig mycket kort och endast helt flygtigt angifva min uppfattning af frågan. Då jag befarar, att den föreslagna spanmålstullen, om den antoges, skulle hämmande inverka på jordbrukets naturliga och tidsenliga utveckling; då lifsförnödenheternas fördyrande antingen måste försämra arbetarnes ställning eller fördyra produktionskostnaderna för industriidkaren, och det ännu är lemnadt i vida fältet, huruvida *han* till ersättning får skyddstull för sina produkter; då den beskattning, som ligger i lifsmedelstullar, företrädesvis träffar den obemedlade arbetaren, och det desto tyngre och känbarare ju större familj han har att underhålla; då, såsom jag fruktar, denna bröds katt skulle åstadkomma ond blod hos de egendomslösa, här icke representerade; då den öfverflödande statskassan icke har utrymme för den nya skatten; och då slutligen det enligt min tanke icke skulle stanna vid hvad nu är föreslaget, utan anspråken på tullskydd enligt sakens natur ständigt måste växa, så ber jag, Herr Talman, att få yrka afslag å Utskottets hemställan.

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Herr Helander: Jemte det jag i hufvudsakliga delar instämmer i det anförande, som af Herr Rundbäck i går afgafs, uttalar jag det hopp, att exemplet må vinna efterföljd, då jag nu afstår från vidare yttrande.

Herr Lindgren: Herr Talman! Oaktadt allt hvad jag läst och hört talas i förevarande ämne, har jag ej blifvit rubbad i min tillförne uttalade öfvertygelse derom, att spanmålstullar ingalunda skola kunna råda bot för det onda, som man genom dem vill söka afhjelpa, utan komma att medföra nytta endast för ett fåtal större jordbrukare, men deremot drabba jemförelsevis hårdare den obemedlade än den förmögne. Då således enligt min åsigt något allmänt väl eller välstånd icke kan härflyta från eller blifva en följd af antagandet utaf de föreslagna spanmålstullarne och då dertill kommer, att staten för närvarande hvarken har behof af eller gör anspråk på att detta offer påläggas det stora flertalet af dess medlemmar, så kan jag för min del icke biträda Utskottets hemställan, utan får jag yrka afslag å densamma.

Herr Andersson i Lyckorna: Efter det sakrika anförande, som jag hört från statsrådsbänken, vill jag icke göra något yrkande, men emedan jag under gårdagen begärde ordet eller rättare lät anteckna mig för att få det, har jag icke velat afstå derifrån utan att få min mening i protokollet antecknad. Och då jag nu uttalar min mening, är det min öfvertygelse, att jag dermed äfven uttalar tusendetals af mina kommittenters åsigt i denna fråga.

Om vi nu lyckas få spanmålstullar, är det nemligen min fulla förvisning, att detta blir till fördel icke blott för de större, utan

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

äfvén mindre jordbrukarne samt till och med för de arbetare, som stå i direkt förhållande till dessa jordbrukare, ty det är ett faktum, att, då jordbrukaren saknar nödigt kapital för att underhålla och förbättra sin jord, så hafva icke heller någonsin de fattige mindre arbetarne den förtjenst, som de för sitt uppehälle behöfva.

Under den tid jag varit min egen — det är nu 22 eller 24 år — så har jag mer än en gång gjort den erfarenhet, att, just då spanmålsprisen varit som billigast, har arbetaren klagat mest. Frågar man dem då: "huru kan förhållandet vara sådant, då I hafven de nödvändigaste förnödenheterna billiga", så får man till svar: "hvad hjälper det mig, att jag nu får en kaka bröd för 50 öre, för hvilken jag förut fått betala 75 öre, då jag icke kan få arbete, så att jag kan förtjena dessa 50 öre? Jag har varit hos många för att få arbete, men jag kan icke få det. Hvad hjälper det billigare priset mig då? Under den tid, då en tunna råg kostade 20 à 24 kronor, hade jag lättare att föda mitt hus än jag nu har. Jag har aldrig förr kommit underfund med något så tokigt som nuvarande förhållanden".

Här har anförts af åtskilliga talare, bland andra äfvén af en talare på malmöbanken, att jordbrukaren icke skulle vara sauverad, om han får 2 kronors förhöjning på några tunnor spanmål. Det kan väl tyckas, att det är en småsak, men om en jordbrukare, som sitter med ett hemman med 40 à 50 tunlands åker, kan sälja 20 eller 50 tunnor med detta tillskott på råg- och hvetepriset, så ligger det i sakens natur, att dessa penningar skola komma honom till afsevärd nytta just för det ändamål han med dem åsyftat. Annat, sade talaren, vore det om jordbrukaren kunde uppdrifva sin produktion på $\frac{1}{3}$ eller 1 tunna mer per tunnland. Detta är en sanning och detta skulle man äfvén kunna i någon mån ernå, om man finge mera betaldt för den produkt, som man för i marknaden, ty då kunde han använda litet af detta tillskott, för att i någon mån uppdrifva sitt jordbruk. Nu deremot ligger det i sakens natur, att, då jag icke kan få så mycket för mina produkter — icke ens för det allra nödvändigaste — att jag kan uppehålla mitt jordbruk eller näringsfång, jag måste inskränka mig till blott de allra oundgängligaste åtgärder. Då sjunker jordbruket ned undan för undan, så att, då jag förut fick på en åker kanske 8 à 10 tunnor på tunnlandet, jag nu knappast får 4 à 5 tunnor eller kanske derunder. Ja, jag får till och med öfvergå från en bättre sädesproduktion till en sämre eller till produktion af hafre. Det blir det enda sädesslag man slutligen kan odla, men äfvén af det blir det till slut så litet, att det icke lönar mödan att odla.

Mine herrar! Här har talats om svälttullar. Ja, må de som vilja beteckna dem med detta namn, äfvén då arbetarne hafva sina förnödenheter att tillgå eller hafva arbetsförtjenst, så att de kunna köpa sina förnödenheter. Men enligt min åsigt inträda svälttullar först då, när arbetarne komma och fråga efter arbete och sådant icke kan lemnas i brist på nödigt rörelsekapital hos arbetsgifvarne. Hvad inträffar då? Jo, den bleka nöden, och en sådan nöd, som vi i dag sett illustrerad af tidningarne, då det omtalades, att en person från Vasabron hoppat i vattnet. Han hade icke mod att se nöden i ögonen

längre. Han blef frälst, men hvilket var motivet till hans sjelfmordsförsök? Jo, det att han saknade arbete, saknade bröd.

Jag vill icke längre upptaga Kammarens tid. Herrarne hafva på grund af hvad jag sagt kunnat finna, hvilken min mening är. En sak rinner mig dock ännu i minnet. Min ärade granne här till venster sade i går: "må jordvärdet sjunka, det är en välsignelse". Ja, det blir följden, om vi fortgå som hittills och det skall sjunka till hvad han förmodade vara normala förhållandet. Men gent emot detta vill jag säga: "Låtom oss sänka embets- och tjenstemännens löner m. m."; ty det ena torde blifva en oafvislig följd utaf det andra, i den mån bärkraften aftager. Den dagen torde icke låta vänta på sig så länge, då vi blifva nödda och tvungna att nedsätta dessa löner. Jag vill dermed icke säga att vi skola sätta tjensternas innehafvare på svältkur, utan vi skola gifva dem så mycket som är rimligt och så att de kunna lefva anständigt efter sina tillgångar.

Herr Jonsson i Hof: Den allvarsamma fråga, som här föreligger, gör mig icke blott pligtig att uttala min egen mening i saken, utan också att skärskåda frågan från åtskilliga synpunkter, som ännu icke här blifvit berörda.

Man behöfver icke taga miste, om man säger, att orsaken, hvarför spannmålstullar nu blifvit föreslagna, är de orimligt låga prisen på dessa varor. Man har från skilda håll sagt att dessa pris icke äro öfvergående, utan man har antagit att de för längre tid skola blifva konstanta. Jag vågar säga, att jag icke delar denna åsigt och jag stöder denna min uppfattning på åtskilliga förhållanden. Det viktigaste af dessa är det, att jag tror att ännu ingen skall kunna uppvisa, att icke en vara, som stått ofantligt lågt i pris, dels till följd deraf att konsumtionen på grund af det låga priset ökats, och dels till följd af att produktionen på grund af samma låga pris måst gifva sig in på andra banor, slutligen och inom jemförelsevis kort tid stegrats så i pris att produktionen af varan ansetts lönande. Jag stöder mig i detta afseende äfven på ett annat faktum. Såsom vi minnas, hade Förenta Staterna ytterligt rik skörd under åren 1883 och 1884, så rik att trots den stora exporten, som egde rum till Europa, det dock fans betydliga partier qvar till förra året. 1885 års skörd deremot var obetydligt under en normal skörd. De förut hopade öfverskotten hafva emellertid gått öfver till Europa, och man skall derför sannolikt få se, att under detta år hvetepriset och som en följd deraf rågpriset kommer att stiga, och vi hafva exempel från de senaste dagarne, att denna stegring redan börjat inträffa. Skulle man således anse sig berättigad att för det *tillfälliga* låga priset skall åsätta tull på denna höstsäd, hvarom här egentligen är fråga, och man sedermera under årets lopp kommer upp till ett pris, hvarmed producenterna kunna känna sig belättna, men hvaröfver konsumenterna skulle känna sig ytterligt förnärmade, i fall tull vore åsatt, då kunde det lätt inträffa, att redan nästa år eller året derpå man funne sig föränlåten att borttaga det botemedel, man fåfängt sökt experi-

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
 införande af
 spannmåls-
 tullar.
 (Forts.)

mentera med, hvilket väl i en så vigtig fråga måste anses onyttigt för vårt land.

Jag vill nu betrakta saken från jordbrukets egen synpunkt och jag tänker mig då jordbruket såsom ett yrke, hvilket producerar åtskilliga produkter icke blott höstsäd, utan äfven vårsäd, mejeriprodukter och kreatur till afsalu. Undersöker man då, huru vida detta yrke producerar så mycket som landet konsumerar eller mera eller mindre — hvilket är af vigt för frågans bedömande — och då det nu är så, att produktionen är större än landets konsumtion af de sammanlagda artiklarnes värde, så synes mig tydligt böra framgå, att skyddstullar äro alldeles resultatlösa, emedan det i stort sedt är likgiltigt för jordbruket, om det vinner högre pris för en del af sina alster här hemma, under det att produeringen af andra alster tager sig ofördelaktigare fram. Jag har sökt bilda mig ett begrepp om huru det går i hop med jordbruket i detta fall och jag skall gifva Kammaren del af de resultat, jag kommit till.

Bevillnings-Utskottet har vid sitt betänkande fogat en tabell, som visar exporten och importen af jordbruksalstren under en följd af år, och deraf finna herrarne, att för vissa år exporten skulle varit öfverskjutande, men att vi under andra, ett fåtal, skulle haft ett minus i detta hänseende. Men de siffror, man der begagnat sig af äro icke rigtiga, och det helt enkelt af det skälet, att, då man satt värde på våra exporterade och importerade voror efter här i Sverige gällande pris, man icke tagit i betraktande dels att importörerna köpa varorna i utländska hamnar för lägre pris än det, hvori de stå här, och dels att exportörerna betinga sig högre pris i utlandet än det, de här betalt för varorna. För att nu herrarne må kunna få en uppfattning af hvilken betydelse dessa värdesättningar hafva i afseende på vår handelsbalans, skall jag meddela, att t. ex. enligt statistiken för år 1831 — det sista år statistiken upptager dubbla värdesättningar — Kommerskollegii värdesättningar grundat sig derpå, att med svenska fartyg exporterade varor skulle åsättas det pris, hvartill de antogos blifva sålda i utländsk hamn, men att med svenska fartyg inporterade varor deremot skulle åsättas det pris, hvartill de inköpts i utländsk hamn. Denna metod begagnade Kommerskollegium; men Generaltullstyrelsen, som det året äfven gjort beräkningen i båda fallen, har satt priset, som det stält sig i svensk hamn. Kommerskollegium har på sin väg kommit till en sammanlagd export- och importsomma af ungefär 26 millioner riksdaler banco och en öfverskjutande export af 2,186,000 riksdaler banko i rundt tal; men tullstyrelsen, som satt sina siffror efter andra metoden, har kommit till en underbalans på icke mindre än 4,139,000 riksdaler banko. Det är således, mina herrar, en skilnad mellan dessa olika beräkningar på icke mindre än $6\frac{3}{10}$ millioner banko; och gifvet är, att denna ofantliga skilnad måste hafva sin betydelse, då man skall bedöma huru handelsbalansen här ställer sig. Jag bör slutligen upplysa att, enligt en Kongl. Maj:ts skrifvelse derom, värdesättningen från och med 1871 i alla afseenden åsattes efter medelprisen i svensk hamn. För att nu kunna erhålla mera exakta siffror för bedömande

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

af den fråga, hvarom här afhandlas, har jag i Statistiska centralbyrån genomgått åtskilliga andra länders statistik och sökt motsvarande siffror för deras hit exporterade varor i denna branch. Jag har funnit sådana siffror för Norge, Tyskland, Frankrike och England, och om jag nu tager våra egna siffror för vår utförsel af jordbruksalster och dermed jemför motsvarande norska, tyska, franska och engelska för våra dit importerade varor, hvilken metod synes mig böra gifva riktigt resultat, då vi i ena fallet taga varans pris i svensk hamn, men å den andra det pris, hvartill varan sålts i utländsk hamn, så kommer jag till det resultat, att till exempel för år 1883 i stället för ett öfverskott af 8,100,000 visar sig ett sådant af 18,448,000 kronor.

Hade man derjemte kunnat finna de statistiska siffrorna för öfriga utländska stater — hvarför man icke kunde finna uppgifter i detta hänseende för Danmark, berodde derpå att dess statistik för 1883 icke var tillgänglig i Statistiska centralbyrån — så är jag säker på att exportöfverskottet på våra varor till dessa länder skulle betydligt stigit öfver detta förut af mig angifna belopp. Om jag nu vågar antaga att dessa siffror äro närmelsevis riktiga, såsom det varit möjligt att finna dem i de statistiska tabeller, som varit tillgängliga för mig, synes deraf klart och tydligt, att jordbruket, i stort sedt, icke egentligen kan hafva någon fördel af spanmålstullarna, så fort man förstår producera utöfver behofvet för vår egen konsumtion. Men om man genom att införa importtull på höstsåden kan få mera betaldt för denna säd hemma, så skall — säger man — jordbrukaren otvifvelaktigt vinna derpå, ty denna prisförhöjning skall icke hafva någon menlig inverkan på de produktionsgrenar, hvilka användas till export, såsom kreatursskötseln och mejerirörelsen. Jag tror dock icke att en sådan slutsats är riktig, ty klart är väl att, om priset på höstsåden ställer sig högre, så skall detta försvåra mejerirörelsen. Ju billigare det ämne är, hvaraf jag vid en egendom för det ändamålet behöfver begagna mig, dess större utbyte gifver också mejerirörelsen, men i samma mån som priset på höstsåden höjdes genom tullens införande, i samma mån måste också mejeriskötseln ställa sig ofördelaktigare i sin helhet. Nu vet jag väl att mot en sådan slutsats kan invändas att, om vi skola utveckla mejeriskötseln oupphörligt, så blir följden den, att priserna på dessa varor på de utländska marknaderna skola sjunka ned så lågt, att denna rörelse icke vidare kan gå utan förlust. På en sådan invändning vill jag svara med en annan. Antag att vi genom tull på höstsåd skulle förmå att öka produktionen af denna vara hemma hos oss, hvaraf följden naturligtvis skulle blifva att vi köpte så mycket mindre från Ryssland, Amerika och Australien, skulle man väl då kunna föreställa sig att de belopp, som dessa länder icke längre kunna afsätta hos oss, skulle onyttiggöras? Det tror jag icke, utan naturligtvis skulle jordbrukarne i dessa länder fortfarande producera så mycket som deras jord kunde bära och söka en fördelaktigare marknad för afsättningen af sina alster. Har deras marknad för afsättningen af höstsåd till följd af tullsättningen försämrats, månne icke följden skulle blifva, att dessa stater också måste

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

slå sig på en produktion af mejerialster och dylikt, hvilket naturligtvis skulle verka hinderligt för afsättningen af våra produkter af samma slag på den utländska marknaden? Är den slutsatsen riktig, så visar det sig tydligt att denna spannmålstull icke kan vara till någon fördel för jordbruket i allmänhet. Och finnes någon sådan fördel, så är det för de provinser, som hittills af vana eller af naturliga förhållanden beräkna sina inkomster af försäljningen af höstsäd. Det är möjligt att dessa provinser hafva någon fördel af denna tull, men i stort sedt och på det hela taget blir det, som sagdt, icke någon fördel för Sverige i dess helhet. Jag vill för resten fråga, om det skulle vara klokt och riktigt att man, genom vidtagandet af en sådan åtgärd som den nu föreslagna skulle locka jordbrukaren att mer och mer hålla fast vid produktionen af höstsäd, eller är det icke viktigare att man låter det fritt utveckla sig åt det håll, der man kan söka sina inkomster i en ytterligare förädlad form och att jordbruket fortfarande får gå i den fåra uti hvilken det nu stält sig? Jag kan icke finna annat än att det skulle vara ett nationalekonomiskt fel att, till följd af ett tillfälligt lågt pris på vissa sädesslag vilja kasta produktionen in på nya banor, som för densamma icke äro de mest lämpliga.

Flere talare hafva uppehållit sig vid beskattningsfrågan; jag kan därför förbigå densamma och endast bedja att få instämma med Herr Berglöf, som påpekade det oegentliga i denna väg. Jag vill dock säga att det sannerligen icke kan tillhöra en riksförsamling, man må för öfrigt hafva huru fast åsigt som helst i afseende på tullpolitiken, att icke tillse huru tullarne ur beskattningens synpunkt taga sig ut. Bevillnings-Utskottets vice ordförande har för egen del förklaradt, att Utskottet och, så vidt jag kunde förstå, äfven Riksdagen skulle vara så konsekvent att, i händelse man finge tull på jordbrukets alster, de öfriga näringarna äfven skulle få motsvarande hjälp i skyddsform. Jag betvivlar icke att han i likhet med flera andra hyllar denna åsigt, men jag vill dock fästa uppmärksamheten på Herr Danielsons anförande i går, då han till stöd för sin åsigt uppräknade en hel serie näringar, som redan hade skydd. Jag undrar om detta tyder på gengäfvor i oändlighet. Om man för öfrigt vill söka gifva gengäld, huru skall det kunna ske? Det tror jag att man mycket litet tänkt sig. Hvad kan t. ex. först göras för vår bergshandtering, som nu skulle få ökade omkostnader genom spannmålstullar, då $\frac{5}{8}$ af hela jernhandteringsprodukter afses för export. Om då $\frac{1}{8}$ kan bringas i högre pris på den inhemska marknaden, så ökas väl icke derigenom priset på den del, som skall exporteras och sålunda kommer man i detta fall icke till något egentligt resultat genom tull. Går man vidare till maskinindustrien — hvad kan der göras? Denna industri är bunden genom den franska traktaten. Vi skulle kunna uppsäga de andra handels-traktaterna, som icke äro bundna, och derigenom bevara vår egen marknad mot Tysklands, Rysslands och Englands maskinindustri. Men måne följden deraf icke skulle blifva den, att, om Sverige icke sjelft kan producera allt som i denna väg behöfves, skulle vi få det från rankrike, utan att skyddet komme denna näring till hjälp, eller också utsatte vi oss för faran att England till gengäld mot oss vidtog så-

dana åtgärder, att vår export dit skulle lida ofantligt mycket mera än detta lilla skydd skulle gagna oss. På samma sätt blir förhållandet med andra industrigrenar, metallfabrikationen o. s. v.; man kan med ett ord trots bästa vilja icke ställa kyrkan midt i byn samt hjälpa den ena likaväl som den andra. Det är sålunda säkert, att denna spanmålstull, i stort taget, icke kan främja jordbruket, att den i beskattningshänseende är oriktig och orättvis, och att den slutligen skall skada hela vårt öfriga näringslif allt mer och mer. Är det då rätt, att denna Kammare, som företrädesvis bör utmärka sig i praktiskt hänseende och som icke bör sluta sitt hjerta till för de ömmande omständigheter, som sammanhånga med denna fråga, att denna Kammare tager ett steg att slå in på en så ödesdiger bana? Jag får bekänna att jag ända till denna stund icke hyst fruktan för att Kammaren skall göra detta och jag lefver till sista ögonblicket i samma hopp.

Jag ber att på det varmaste få yrka afslag på Utskottets hemställan.

Häruti instämde Herrar *S. M. Olsson* och *Nilsson* i Espinge.

Herr Blomberg anförde: Då statsverket nu icke har något behof af en så betydlig skattetillökning, som den nu ifrågavarande, då jag icke af de skäl, som under den offentliga diskussionen anförts, kunnat finna mig öfvertygad om, att de föreslagna tullarne skulle lända svenska jordbruket till någon verklig nytta, då de fördelar, man väntat för svenska jordbruket af dessa tullar, i alla fall icke kunna vinnas utan orättvist betungande af en ganska betydlig del af vårt lands befolkning, och då slutligen dessa tullar särskildt för de norrländska provinsernas inbyggare måste komma att verka synnerligt tryckande, anhåller jag att få yrka afslag på Bevillnings-Utskottets hemställan.

Herr Friherre Nordenskiöld: Äfven jag vill afslå Utskottets betänkande, öfvertygad som jag är, att den föreslagna skatten är både oklok och obillig. Det är oklokt att, då staten ej har behof af ökade inkomster, upptaga nya skatter och obilligt att påbjuda skatter, som i främsta rummet drabba dem, som minst hafva råd att betala. Om skyddstullsystem nu på allvar införes i vårt land, så kommer all frid på lång tid att försvinna från vårt politiska lif. Våra debatter här komma att till stor del upptagas af frågor om skydd för näringar och handverk af olika slag — och ju mindre tidsenlig, ju obetydligare näringen är, dess ifrigare blir dess nödrop om skydd och hjälp.

För öfrigt tror jag ej att spanmålstullarne komma att för jordbrukaren medföra det gagn, man af dem väntar. Några mycket stora jordbrukare torde nog komma att draga betydlig vinst af tullen, i synnerhet om med jordbruket är förenad kvarnrörelse eller annan med nytt skydd omgärdad industri. Men huru det nya systemet skall blifva till någon nämnvärd fördel för de mindre jordbrukarne begriper jag sannerligen ej. Det hade varit önskvärdt, om några beräkningar varit vidfogade Utskottets förslag, genom hvilka man kunnat få klarhet i

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
inlämnande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

denna fråga. I brist härpå har jag själf sökt göra upp en sådan beräkning och kommit till det resultat, att vinsten måtte blifva ytterst ringa. En mindre hemmansegare kan väl knappast i medeltal sälja mer än 20 tunnor råg eller hvete — får han hela den nya tullen i behåll för dessa 20 försålda tunnor, så blir bruttovinsten omkring 50 kronor. Men när härifrån afdrages hvad han förlorar på kvarntullen och på förhöjda industritullar, så blir nettobehållningen i de flesta fall helt säkert mindre än noll.

Det är lätt att inse grundorsaken till jordbrukets närvarande betryck. Den utgöres af en felaktig kreditlagstiftning, som lockat jordbrukaren till öfverdrifven skuldsättning. Att med ens förbättra detta förhållande är omöjligt. Men om den svenske jordbrukaren i framtiden verkligen skall förblifva egare af sin jord och ej förvandlas till arrendator åt kapitalisten, måste snart så genomgripande förändringar i inteckningslagstiftningen genomföras, att jordbrukarens allt för stora skuldsättning åtminstone i någon mån hämmas.

Herr Aug. Peterson: I denna fråga har talats och skrifvits så mycket både inom och utom Kammaren, i tidningar och broschyrer, att frågan är helt och hållet uttömd, och några flera skäl för eller mot spannmålstullarne ej gerna kunna framkomma vidare. Jag vill ej heller besvära Kammaren med att upprepa några af dessa skäl, *som varit sagda och omsagda så mycket*. Jag vill blott betona, att ehuru våra stora och mäktiga grannar, såsom Ryssland, Tyskland, ja de flesta stater i Europa förskansat sig med tullar, oaktadt de hafva fördelen af gynsamare luftstreck, bördigare jord, billigare kapital, bekväma och billiga transportkostnader, måste ändock de svenska jordbrukarne med dessa uthärda konkurrens; alltså kunna dessa mera lyckligt lottade nationer nedtrycka den svenska spannmålsmarknaden och sälja sin spannmål till billigare pris än vi, just efter som de producera densamma under gynsamare förhållanden. Men hvarför skall Sverige vara det enda land, der man tillåter att utländingen får vid konkurrensen obehindradt draga fördel af de ogynsamma förhållanden, under hvilka landets egna inbyggare arbeta? Hvarför skall man tillåta att Sverige på det sättet förtryckes?

Då kapitalet är dyrt och transporten af produkterna kostsam, är det icke möjligt att uthärda täflan med utlandet, såvida icke den svenska Riksdagen öfvar rättvisa och gifver det skydd, som andra mera lyckligt lottade nationer förut ega.

Jag har under den sist förflutna veckan från mina kommittenter fått många bref, deri de uttala sig om den bedröfliga ställningen inom orten, som jag förut äfven mycket väl känner till. De hafva icke begärt annat än att, då andra nationer åtnjuta tullskydd för sina produkter, äfven de måtte erhålla något skydd. En brefskrifvare erinrar väl, att det lilla tullskydd, som nu är ifrågasatt, icke kan upphjelpa den betryckta ställning, som är rådande, men han säger, att den, som nu kan slå sig igenom, har utsigt för att ställningen blifver bättre för honom i framtiden.

Här har man så mycket talat om, att den fattige arbetaren skall

få betala den ifrågavarande tullen. Men dervidlag kan jag åberopa hvad som yttrades i går förmiddag: "då arbetsgifvarnes välstånd är godt, så komma arbetarne också i en god ställning". I detta yttrande instämmer jag till alla delar.

Herr Talman! Jag skall icke längre uppehålla Kammarrens tid, då så många talare efter mig skola hafva ordet, och då jag icke kan anföra några nya skäl, slutar jag med att yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Toll: Då efter mig ett sextiotial af Kammarrens ledamöter begärt ordet för att yttra sig i denna viktiga fråga, skall jag afstå från att hålla något långt anförande, så mycket hellre som jag, efter den mångsidiga behandling, som frågan under föregående dag och i dag fått, icke har något nytt inlägg att göra. Jag slutar med att förklara, det jag förenar mig i de yttranden, som i går eftermiddag afgåvos af Herr Odell och Herr A. Rundbäck.

Herr Johansson i Stockholm: Jag öfverskattade mina krafter och öfverträdde min läkares förbud, då jag begärde ordet i går afton. Jag skall i allt fall nu begagna mig deraf på så sätt, att jag förklarar mig instämma i Friherre Nordenskiölds anförande och yrkar afslag å Utskottets hemställan i dess första punkt.

Herr Söderblom: Herr Talman! Då frågan gäller att bryta med ett system, som under lång tid varit bestämmande för våra näringar och vår handel, så är det för mig en *kräfvande* nödvändighet, att *tungt* vägande skäl uppställas för att ett tilläfventyrs så ödesdigert steg må tagas.

Jag saknar garanti för att det nya system, som erbjudes, verkligen skall infria de löften, som gifvas, och jag tror fortfarande icke att den kris, som nu tynger våra näringar, skall kunna häfvas blott derigenom, att vi genom tullsatsen söka skydd mot främmande nationers täflan.

Då det ingalunda ter sig bättre än hos oss inom de länder, som omgärdat sig med tullar, så finner jag deruti ett *stöd* för min mening.

Jag håller dessutom före, att vårt jordbruk ej skall föras framåt genom en sådan åtgärd. Jag tror tvärtom att denna skall verka förslappande och rycka detsamma ur den rigtiga bana, det inslagit och som betingas af vårt klimat och öfriga förhållanden.

Då jag härförutom, Herr Talman, ej är vän af indirekta skatter, som ju falla tyngst på den svages axlar, så yrkar jag *afslag* på Utskottets hemställan, dermed förmenande mig handla billigt och rätt.

Herr Petersson i Hamra: Jag ber att få yttra några ord i denna för landet så viktiga fråga, ehuru jag icke har något nytt att tillägga. Jag anser, att ställningen inom Östergötland i år är ännu mer förtviflad än förra året, då denna fråga var före i riksdagen. Säsom bevis härför ber jag få åberopa de många cessioner, som inträffat, och den betryckta ställning, hvaruti såväl arbetsgifvare som

Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)

Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)

arbetare befinna sig. Skaror af arbetslöse finnas inom Östergötland lika så väl som i Stockholm och annorstädes.

Man hörde i går en talare yttra, att han lyckönskade befolkningen i Norrland därför, att den kommit i den lyckliga ställning att den kunde äta fläsk i stället för sill. Jag missunnar ej arbetaren denna förnån, men sådan är ställningen inom Östergötland att befolkningen är glad, om den har råd att äta sill. Der har bonden året om att tänka på att anskaffa penningar för att betala skatter, räntor och arbetslöner, och är man lycklig, om man får så mycket öfver, att det räcker till de oundgängligaste kläder. Under sådana förhållanden är det icke att undra på, om inom denna provins finnes ett lifligt intresse för att förevarande fråga bringas till ett lyckligt slut. Der motser man med stor oro och stort bekymmer den stund, då frågan skall afgöras.

Jag ber härefter få vända mig mot Herr Carl Ifvarsson, som i går hade ordet. Han yttrade, att han skulle helst hafva sett, att frågan underkastades en lugn pröfning och hänskötes till regeringens utredande. Han ville se tiden an och trodde att lösningen af frågan i så fall skulle blifva mera lyckobringande för nationen. Med de åsigt, som han hyser i afseende å vår handelspolitik, förundrar jag mig icke öfver att han så yttrade sig. Han vet, att den, som vinner tid, vinner allt.

Vi hafva vidare i dag från statsrådsbänken hört uttalanden, hvar öfver säkerligen många förundrat sig. Åtminstone har jag förundrat mig öfver dem. Hans Excellens Herr Statsministern har sagt, att han i fjor, då han begärde ordet i denna fråga, yttrade sig icke såsom enskild person, utan verkligen i egenskap af medlem af regeringen. Om jag icke har allt för dåligt minne, föllo dock hans ord så — och det tror jag många af Kammarens ledamöter kunna intyga — att han talade icke såsom statsrådsledamot, utan såsom enskild person. Detta har han, såsom sagdt, emellertid förnekat i dag; och han lofvade i sitt anförande att, om tullfrågan gick igenom vid denna riksdag, regeringen icke skulle draga i betänkande att egna den nödig utredning. Detta är visserligen godt och väl. Men hurudan denna utredning skall blifva och i hvilken rigtning den kommer att gå kunna vi lätt tänka oss efter hvad vi nu hört honom yttra. Det är säkert alla bekant — åtminstone måste man antaga att det ligger någon sanning i tidningarnas meddelanden — att då tullpetitionen från Gefle öfverlemnades till Herr Statsministern, han förklarade att det skulle vara honom kärt, om många sådana petitioner framställes. Vi protektionister fuuno detta hans yttrande något egendomligt, då derigenom de, som i allmänhet sakna rösträtt, skulle med sina i hast tillkomna resolutioner ega mera betydelse inför regeringen än arbetsgifvarnes petitioner. Hvad för skydd kunna vi protektionister vid dylikt förhållande hafva att vänta från regeringen? Intet! Och skulle vi ändock göra oss några förhoppningar i det afseendet, nog finge vi vänta länge alltid, derom kunna vi vara öfvertygade. Jag hoppas och tror dock, att derest frågan går igenom vid riksdagen, regeringen, om den ock saknar håg att fästa afseende vid Riksdagens beslut, likväl icke skall

kunna underlåta att taga tillbörlig hänsyn till Riksdagens oförkränkta rätt att sig sjelf beskatta; i annat fall väntar jag att ministären skall söka sig ny verksamhet inom andra embeten.

På grund af hvad jag nu yttrat och öfvertygad om det oafvisliga behovet af att denna fråga får sin lyckliga lösning i tullskyddsvänlig rigtning till förekommande af ett hopplöst elände icke allenast bland jordbrukets, utan äfven industriens idkare, får jag i så väl arbetarnes som arbetsgifvarnes namn yrka bifall till Bevillnings-Utskottets föreliggande förslag.

Herr Lundström: Jag har begärt ordet för att meddela Kam-maren, att till mig öfverlemnats dels en skrivelse med tillkännagifvande att arbetareföreningen i Karlstad, uttalat sig mot hvarje tull å lifsmedel, dels ock skrivelser från åtskilliga andra af mina valmän, som uttalat sig i en alldeles motsatt rigtning. Vidare har jag ansett det vara min pligt att i en så vigtig fråga som den förevarande öppet uttala min ståndpunkt.

Då jag är från en trakt, der jordbruket icke är så utveckladt, utan bergshandteringen utgör hufvudnäringen och spanmål måste köpas, är det naturligt att jag icke kan vara så särdeles böjd för tull å denna vara. Men i en fråga, så vigtig som denna, torde man icke få fästa afseende vid sin enskilda böjelse och icke heller vid enskilda ortsintressen, utan söka göra för sig klart hvad som för landet i dess helhet kan vara bäst och nyttigast. När man då tänker på att konkurrensen med utlandet är så stor, att den nästan förqväfver alla våra inhemska näringar, — till bevis hvarpå jag endast vill erinra om det förhållandet, att många utländska fabriksalster säljas billigare hos oss än i det land, der de produceras; — då genom denna starka konkurrens så väl jordbruket som alla industriens grenar lida af ett betryck, som icke tyckes vara tillfälligt utan permanent och som med hvarje år är i tilltagande, då arbetsförtjensten för de flesta artiklar, som hos oss förbrukas, icke stannar inom landet utan går till utlan-det; under det att vårt folk saknar arbete eller nödgas arbeta mot ytterst låga arbetslöner samt våra alsters afsättning i utlandet genom höga tullar förhindras; nödgas man då icke, i betraktande af allt detta, erkänna att något måste göras för att åstadkomma ett bättre sakernas tillstånd!

Men, säger man, icke kan påläggandet af tullar åstadkomma för-bättring i allt detta. Nej, jag medgifver det, icke helt och hållet, men *något* torde det likväl göra. Åtminstone synes det vara klart att om den inhemska marknaden förbehålles för landets industri, denna skall få en mera stadigvarande afsättning åtminstone för någon del af sina produkter och således en säkrare existens än den för närvarande har. Man har vidare sagt att lifsmedeltullar äro skadliga för arbetarne derigenom att de öka deras lefnadskostnader. För min del tror jag att arbetslöshet är ännu farligare och att det är bättre, om arbete står att erhålla, äfven om lefnadskostnaderna dervid skulle något höjas. För öfrigt tyckes erfarenheten från andra länder visa, att det icke är så alldeles säkert att priset på lifsförnödenheter genom dylika

*Angående
införande af
spanmäls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)

tullar ovilkorligen skola stiga, åtminstone icke med tullafgiftens hela belopp.

I det afseendet ber jag att få fästa uppmärksamheten på en tabell, som finnes vidfogad en reservation till betänkanudet, der på sidan 66 finnes upptaget ett "sammandrag af årsmedeltalen af de utaf svenska konsulter i vissa ryska, tyska och danska östersjöhamnar uppgifna spanmålspris." Deraf framgår att under de tre åren 1876—78 var medelpriset pr kubikfot på hvete i tyska hamnar 4 kronor mot 3,75 i Ryssland och under de tre följande åren 1879—81, sedan en tullafgift af 18 öre pr kubikfot år 1879 blifvit införd, 4 kronor 6 öre i de förra mot 3 kronor 97 öre i Ryssland, således en prisskilnad i förra fallet af 25 öre och i det senare, sedan tull blifvit införd, af endast 9 öre. Under följande perioden åren 1882—84 var prisskilnaden endast 26 öre. På samma sätt var prisskilnaden å råg enligt samma tabell under samma treårsperioder 47 öre, under den första, samt, sedan en tull af 16,8 öre pr kubikfot blifvit år 1879 införd, endast 13 och 21 öre under de två sista perioderna. Då år 1885 tullen höjdes till 54 öre för kubikfot hvete och 50 öre för kubikfot råg, ökades differensen endast från 26 öre till 46 öre för det förra och från 21 öre till 37 öre för det senare och uppgick således icke heller då till tullafgiftens hela belopp. På grund af de ofvan anförda skälen tror jag att det är viktigt för vårt lands industri att skyddstullar införas, men anser också, att de icke böra införas ensidigt, utan att såväl den ena som den andra näringen i detta afseende måste tillgodoses. Då vid förra riksdagen frågan om spanmåls- och lifsmedelstullar förelåg, kunde jag icke rösta därför, emedan intet fullständigt förslag till industritullar då förefans. För närvarande föreligger visserligen också endast frågan om tullar på spanmål, men detta Utskottets förslag grundar sig dock på en motion, deri jemväl industritullar föreslås och Utskottet har äfven förklarat, att det framdeles, i händelse nu föreliggande förslag skulle gå igenom, vore betänkt på att framställa förslag äfven på lämpliga industritullar. Då härtill kommer att flere af dem, som intill nu pågående öfverläggning yrkat bifall till Utskottets förslag, framställt samma åsigt, och, då jag har det förtroende för Riksdagen, att, om dessa tullar nu gå igenom, Riksdagen äfven lär tillse att tullskydd beredes för industrien och de öfriga näringarne, så kommer jag, under förutsättning att äfven de, som framdeles yttra sig i frågan till förmån för tullskyddet, skola understödja Bevillnings-Utskottets nyss berörda uttalande, att rösta för bifall till Utskottets hemställan.

Herr Friherre *Tersmeden* instämde med Herr *Lundström*.

Herr Rydin: Då jag emottagit åtskilliga petitioner i afseende å denna fråga anser jag det vara min pligt att yttra mig i densamma. Jag har fått tvenne petitioner, som uttala sig *emot* spanmålstullar och två som uttala sig *för* dem. De båda sistnämnda petitionerna stödde sig på de förut ofta omtalade svåra förhållanden, under hvilka våra jordbrukare nu lefva och framhöllo att tullskydd till afhjelpande deraf

vore nödvändigt. Man har vid bedömandet häraf då å ena sidan att taga i betraktande, att lifsmedelstullar i allmänhet äro en olägenhet, men å den andra sidan måste man också öfverväga, dels huruvida man härigenom kan hjälpa näringarne och jordbruket, som nu arbeta under så ogynsamma förhållanden och dels att jordbruket torde gå ännu svårare förhållanden till mötes, förhållanden så svåra, att man kan befara att en minskning af nationalkapitalet kan blifva en oundviklig följd af att man icke afhjelper dessa missförhållanden. Man kan nemligen tänka sig att det går derhän att jorden icke ens kan betala de räntor, för hvilka den har att svara till hypoteksföreningarne, och att många hemman kunna återigen komma i samma bedröfliga ställning som rådde under de första decennierna, då bonden sålde sitt hemman till hvad pris som helst, endast köparen ansvarade för de å jorden hvilande utskylderna.

Till följd af dessa nu på jordbruket tryckande svåra förhållanden är man ju ense om att något bör göras till afhjelpande häraf. Frågan gäller nu endast *sättet*, hvarpå man dervid skall förfara och hvad som bör göras. I detta hänseende borde enligt min åsigt det egentligen tillkomma regeringen att taga ledningen. En så beskaffad ledning hade vi bort kunna vänta af regeringen redan efter förra Riksdagens beslut i frågan, då det visade sig hurusom opinionen hos en stor fraktion inom Riksdagen var för tullskyddet. Jag lemnar nu derhän, huruvida tullskyddet i och för sig kan medföra en sådan verkan som den man tror sig kunna hoppas; men hvad som är klart är, som sagdt, att, efter förra Riksdagens beslut, man haft skäl vänta att regeringen tagit saken om hand. Vill man att — såsom Hans Excellens Statsministern uttryckte sig — alla goda krafter skola samarbeta inom representationen, så är det nödvändigt att en *ledning* för dessa olika element också gifves, och denna ledning bör tillkomma regeringen. Regeringen kan i detta fall icke med passivitet åse frågan, och vi kunna icke annat än beklaga att hon nu först i sista stunden förklarar att *det* sätt för mildrandet eller afhjelpandet af det onda, som föreslagits, efter regeringens åsigt icke är antagligt. Regeringen har nu visserligen förklarar att detta sätt icke är antagligt, men *hvilket* sätt som bör antagas under dessa svåra förhållanden, öfver hvilka man från alla landsorter hör klagas, det har regeringen icke angifvit. Detta har förorsakat att man gjort sig den frågan, huruvida tullskyddet skall kunna användas. Man har mot detta skydd anmärkt, att man icke skall onödigtvis beskatta folket. Statskassan behöfver icke dessa inkomster, säger man. Ja, det är sant. Man bör icke lägga skatt på sådana saker som spanmål, emedan den i så fall drabbar de nödvändigaste lefnadsförnödenheter. Denna argumentation — lifsmedlens fördyrande — kan betraktas från två synpunkter, den ena huruvida lifsmedlen genom tullen blifva dyrare än de nu äro; den andra huruvida spanmålen blir dyrare med eller utan tullskydd. Hvad den senare frågan beträffar behöfves derå intet svar, utan i den ställning frågan nu intar, har man att besvara den frågan: blir spanmålen dyrare genom åsättande af tull i en blifvande tid än den är i den närvarande? Jag vill fästa uppmärksam-

*Angående
införande af
spanmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

heten på att här icke är fråga om normala förhållanden, utan om en undantagslagstiftning. Vi veta att till följd af kommunikationernas tillväxt och utveckling samt en hel mängd andra förhållanden har konkurrensen så tilltagit och prisen nedgått till den nivå, att det icke kan väcka någons förundran, om man säger att prisfallet är sådant, att, om man, när frihetssystemet började tillämpas, tänkt sig sådana förhållanden som de närvarande, man icke skulle hafva vågat sig in på detta system utan några vidare restriktioner. Vi hafva då att noga taga i betraktande dels vårt eget lands inre ekonomiska förhållanden och dels våra förhållanden till andra land. Det är klart att hvarje land är ovilkorligen förpligtadt att söka bereda sig ett sjelfständigt ekonomiskt tillstånd. Detta är en gifven följd deraf att frid icke finnes alltjemt och öfver allt på jorden. Kriget stör de normala förhållandena; så snart ett krig uppstår, rubbas ett lands ekonomi, och är icke denna fotad på en säker grundval och har icke näringslifvet utvecklats sig sjelfständigt, så uppkomma snart svårigheter.

Om vi gå ännu längre och tänka att ett krig kan komma att hemsöka oss sjelfva under det att tullfrihetssystemet är gällande, huru skall det då gå, om vi fortfarande tillämpa detta frihetssystem och under den allmänna världskonkurrensens fana allenast alstra de saker, som äro naturliga för landet? Denna konkurrens har gjort ett stort men åt den lilla industrien och är äfven öfvermäktig den stora industrien, och hotar att slå omkull för oss den ena industrien efter den andra. Om vi låta det nuvarande systemet fortfarande fortfara, skola vi se den ena industrigrenen efter den andra tillintetgöras, och till slut vara hänvisade blott till att skeppa trävaror. Huru skall det då se ut i vårt land, om vi tänka oss ett sådant tillstånd under krigets hemsökelse? Till följd af detta förhållande är det gifvet, att ett frihandelsystem omöjligen kan under nuvarande politiska förhållanden tillämpas. Det är först när den eviga freden kommer som frihetsteorierna kunna fullt tillämpas, men *innan* den eviga freden inträdt är det klart, att detta system måste tillämpas med modifikation, och en sådan modifikation är beroende af särskilda omständigheter och förhållanden. Och när dessa omständigheter och förhållanden blifvit alldeles öfverväldigande, är det ju klart att man måste taga i betraktande i första rummet landets egen ekonomiska ställning och i andra rummet dess förhållande till utlandet. Man har följaktligen att se efter hvad det är, som är att befara, hvaruti det onda ligger, och svaret blir: den öfverväldigande konkurrensen. Det är denna öfverväldigande konkurrens, som i detta ögonblick hotar att förstöra en stor del af våra landbrukares ekonomiska ställning, som gör att jag icke kan annat än tillstyrka bifall till Utskottets förslag om införande af spannmålstullar såsom en undantagslag.

Man har sagt att dessa spannmålstullar icke skola upphjelpa jordbrukarens ställning och att de äro en skatt som trycker ojemnt. Hvad beträffar det senare påståendet, så är det det egna förhållandet med *alla* skatter att de trycka ojemnt. Det finnes ingen enda skatt, om hvilken det, i fall man fäster sig vid densamma isolerad, icke kan bevisas, att den trycker ojemnt. Men, säger man, med dessa lifsmedels-

tullar är det ett särskildt förhållande, emedan de äro af den beskaffenhet att de göra en viss klass medborgare i samhället skattskyldig i förhållande till de andra. Ja, om herrarne vilja begagna det der ordet skatt, så kan man ju säga så. Men vi skola stryka bort ordet skatt och vi skola se att hela samhället hvilar på och utgår från den grundsats, att de särskilda medborgarne äro skyldige i förhållande till, förpligtade emot och beroende af hvarandra. Det är ömsesidigt beroende, ömsesidig samverkan, som ligger till grund för hela samhället. I det ena fallet kan den ene vara beroende på ett, i det andra fallet, den andre på ett annat sätt. Om vi nu för att få till stånd ett normalt förhållande i afseende å våra näringar, om vi i detta hänseende vidtaga åtgärder, hvarigenom en klass, och dertill den mest talrika i samhället, blir hjälpt, så är väl detta icke af någon särskild betydelse blott för en viss klass, utan för samhället i dess helhet. Geijer säger på ett ställe, att hvar och en människas eget välförstådda intresse är alla de andras. Man kan också vända om denna sats och säga, att alla andras välförstådda intresse också är ens eget. Om nu större delen af samhället skulle lida, så att dess ekonomiska existens stode på spel, är det ju klart, att det helas välförstådda intresse fördrade, att man vidtog åtgärder för att afhjelpa detta missförhållande.

Man har talat om, att det nu vore fråga om att ändra det system, vi en lång tid hållit fast vid, och att öfvergå till ett annat. Men, mine herrar, vi hafva icke hittills haft något system, som varit helt och hållet ett frihandelssystem, utan ett, som varit en blandning af frihandel och protektionism. Vi hade förut ett mycket starkt utpregladt protektionistiskt system, men detta var till en viss grad förtryckande, och det var derföre en vinst, att man sökte i frihandelssystemets riktning utveckla det protektionistiska systemet. Att så skedde var särskildt med hänsyn till då rådande förhållanden af stor vikt. Men förhållandena kunna ändra sig, det system, som nu är rådande, kan behöfva ändras, så att det något mera vändes i protektionistisk riktning, och då är det klart att den näring som mest lider skall i främsta rummet ses till godo. Tull måste i vissa hänseenden vara en hjälp emot det onda; den är en fördämning emot öfversvämningar. Men, säger man, det är en så liten fördämning, att den gör ingenting. Ja, det vet man icke. Ibland kan det vara en obetydlig omständighet som förändrar förhållandena och framkallar en lifaktig verksamhet, der den hotar att aftaga, och om en sådan förändring icke inträder, kan det lätt hända att förtviflan framkallar laissez-aller-systemet, hvilket är af den beskaffenhet att, när man en gång kommit in på detsamma, man vanligen låter förhållandena fortfa ända till dess de blifva en kraft, så mäktig, att den icke längre kan motstås, utan leder till undergångens brant. Men, säger man, detta är en öfverdrifven farhåga. Förhållandena äro icke så svåra; industrien har förkofrat sig ganska betydligt, och man hänvisar dervid till statistiska tabeller, taxeringsvärdena o. s. v. Ja, enligt statistiken är detta påstående fullkomligt riktigt; det nationella kapitalet har ökats. Men en annan fråga är: hvad är väl det nationella kapitalet värdt, om det icke gifver någon inkomst? Hvad är det värdt att hafva en mängd verkstäder och en mängd berg-

*Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)*

Angående
införande af
spannmåls-
tullar.
(Forts.)

verksinrättningar, om icke dessa kunna hållas i verksamhet? Hvad är det värdt med den stora jordarealen, om egendomarne gifva så ringa afkastning, att allt flere och flere arbetare måste afskedas, allt flere och flere medborgare försättas i overksamhet? Det är på grund af de farhågor jag i dessa afseenden hyser för vårt lands näringsidkare, som jag anser det vara en pligt för mig att söka bidraga dertill att föreliggande betänkande måtte af Riksdagens bifallas.

Man har med afseende å förhållandena i utlandet påvisat, hurusom det tullsystem, som der tillämpas, har sin förklaring i helt andra förhållanden, än de hos oss rådande. Ja, detta är alldeles riktigt; jag vill icke bestrida det. Men det är *en fråga*, som ännu icke blifvit besvarad, nemligen det faktum, att tullar finnas i allmänhet införda utomlands, förhållandena der må nu vara hurudana som helst. Man kan säga att Sverige nära nog står isolerad i detta hänseende, ty skyddstullar äro införda i Tyskland, Ryssland, Österrike, Italien, Spanien, Frankrike m. fl. länder, och det är endast England och Belgien som icke hafva sådana. Hvad England beträffar, är det en stor industristat och en stor kolonialmakt, och kan derföre inom sig sjelf helt och hållet ordna sina förhållanden, alldeles såsom Nordamerika, som också är oberoende, så att det kan inom sig sjelf ordna sina förhållanden. Men så är det icke med oss; vi måste tillse att alla de krafter, som finnas inom oss, uppkallas till verksamhet, och för detta ändamål måste vi på något sätt söka att utvärda den konkurrens, som gjort den lilla industrien till en obetydlighet och nu hotar jemväl den stora industrien och äfven landtmanen.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Med Herr Rydin instämde Herr *Mallmin*.

Då ännu många talare anmält sig vilja afgifva yttrande angående föreliggande punkt, uppsköts den vidare öfverläggningen till kl. 7 e. m., då detta sammanträde, enligt utfärdadt anslag, komme att fortsättas.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 4.

In fidem
A. E. J. Johansson.